

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Jacek Kozłowski

KPS.410.1.3.2025

Pani
Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Minister Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej
Ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w częściach: 31 – Praca,
44 – Zabezpieczenie społeczne, 63 – Rodzina oraz wykonanie planu
finansowego Funduszu Pracy.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej: Ministerstwo lub MRPiPS)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej: Minister), od 13 grudnia 2023 r.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmował także te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontrolerzy	Joanna Celińska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KPS/79/2024 z 17 grudnia 2024 r. Anna Rżysko, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KPS/80/2024 z 17 grudnia 2024 r. Damian Zasada, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/81/2024 r. z 17 grudnia 2024 r. Sylwia Biernacka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/3/2025 z 9 stycznia 2025 r. Marcin Grabowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/4/2025 z 9 stycznia 2025 r. Kamil Strenkowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/11/2025 r. z 7 lutego 2025 r. Edyta Kocięcka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/12/2025 z 5 marca 2025 r.

(akta kontroli: t. I, str. 1-9)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Wyniki kontroli części 31 – Praca

1. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 31 – Praca. Ocenie podlegały w szczególności: realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich², w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych; sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych; system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań, nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek oraz nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 31. Przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: – analizy realizacji wydatków budżetu państwa i BŚE, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków, – kontroli prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych, – kontroli prawidłowości dokonanych blokad, – kontroli przestrzegania ustalonych dla części 31 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia, – kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych, – analizy wydatków ponoszonych na działania promocyjne i reklamowe oraz usługi doradcze i eksperckie, – analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia, – analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówień publicznych, – analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań, – analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań, – analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa w ramach części 31. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej kontrolowanej działalności.</i>

² Dalej: BŚE.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.; dalej: ustawa o finansach publicznych, ufp.

2. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 31 – Praca.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W wyniku kontroli 16,1% zrealizowanych wydatków budżetu państwa i 0,4% budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ufp. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków. NIK oceniła pozytywnie efekty uzyskane w wyniku wydatkowania środków, wykorzystanie rezerw celowych, prawidłowość dokonanych blokad oraz przestrzeganie ustalonych dla części 31 limitów wydatków, w tym limitów na wynagrodzenia. Dysponent części 31, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp, prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu. Pozytywnie zaopiniowano prawidłowość sprawozdań rocznych za 2024 r. sporządzonych przez dysponenta części 31 oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w tej części.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR	3.1. Dochody budżetowe
Opis stanu faktycznego	W ustawie budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.⁶, w części 31 – Praca zaplanowano dochody w wysokości 35 802,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 39 228,8 tys. zł (109,6% kwoty ujętej w ustawie budżetowej oraz planie po zmianach) i były wyższe o 10,3% w porównaniu do 2023 r. Na kwotę uzyskanych dochodów złożyły się głównie: – dochody Ochotniczych Hufców Pracy⁷ w wysokości 33 047,1 tys. zł (84,2% dochodów ogółem), pochodzące m.in. z refundacji wynagrodzeń pracowników młodocianych oraz z tytułu dofinansowania kosztów kształcenia i nauki zawodu pracowników młodocianych pozyskane z gmin (22 581,0 tys. zł) oraz usług świadczonych w ramach prowadzonej przez jednostki OHP praktycznej nauki zawodu i organizacji szkoleń (7958,1 tys. zł). Dochody OHP były wyższe o 18,5% w porównaniu do 2023 r.; – dochody dysponenta III stopnia w wysokości 5471,3 tys. zł (13,9% dochodów ogółem) pochodzące głównie z wpłat dokonywanych przez dysponentów funduszy celowych do budżetu państwa. (akta kontroli: t. I, str. 353-354, 358-359, 380-383; t. IV, str. 642) Na koniec 2024 r. wystąpiły należności w kwocie 5230,8 tys. zł, o 108,5% wyższe w porównaniu do 2023 r. Na tę kwotę składały się należności z nieopłaconych usług na rzecz OHP (2190,9 tys. zł), zwrotów dotacji i płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur, pobranych

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 122, ze zm.; dalej: ustawa budżetowa.

⁷ Dalej: OHP.

nienależnie lub w nadmiernej wysokości wraz z odsetkami (3037,5 tys. zł) oraz pozostałych należności (2,4 tys. zł).

Zaległości netto według stanu na 31 grudnia 2024 r. wyniosły 3500,6 tys. zł i były wyższe o 175,0% od zaległości na koniec 2023 r. Dotyczyły one nieopłacenia usług na rzecz OHP (462,0 tys. zł), wpływów ze zwrotów dotacji i płatności wraz z odsetkami, które zostały wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem (3037,5 tys. zł) oraz pozostały należności (1,1 tys. zł).

(akta kontroli: t. I, str. 353 358-359, 380-383)

OBSZAR

3.2. Wydatki

3.2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

1. W ustawie budżetowej wydatki w części 31 zostały zaplanowane w wysokości 632 584,0 tys. zł. W wyniku zmian w planie finansowym kwota wydatków uległa zwiększeniu o 38 221,1 tys. zł⁸.

Plan zwiększono głównie na: wydatki bieżące jednostek budżetowych (z 566 393,0 tys. zł na 595 787,5 tys. zł), współfinansowanie projektów z udziałem środków UE (z 48 705,0 tys. zł na 55 262,5 tys. zł), wydatki majątkowe (z 11 864,0 tys. zł na 13 225,2 tys. zł), świadczenia na rzecz osób fizycznych (z 3877,0 tys. zł na 4784,9 tys. zł).

Ostateczna kwota wydatków w planie po zmianach wyniosła 670 805,1 tys. zł. Wydatki zrealizowano w kwocie 643 373,6 tys. zł, co stanowiło 101,7% planu według ustawy budżetowej i 95,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. wydatki były wyższe o 23,9% i obejmowały:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 587 564,5 tys. zł, tj. 98,6% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 24,0%;
- wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 36 416,3 tys. zł, tj. 65,9% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 13,1%;
- wydatki majątkowe – 13 010,1 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 57,9%;
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 4690,8 tys. zł, tj. 98,0% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 32,7%;
- dotacje celowe – 1691,9 tys. zł, tj. 96,9% planu po zmianach i były one niższe od wydatków w 2023 r. o 1,7%.

(akta kontroli: t. I, str. 360-370, 384-393; t. II, str. 510-528; t. IV, str. 443-574, 595-641)

Wydatki dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w wysokości 146 464,1 tys. zł, co stanowiło 89,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. wydatki dysponenta III stopnia były wyższe o 42,1%. Wydatki dysponenta III stopnia kształtowały się następująco:

- wydatki bieżące – 129 169,7 tys. zł (94,4% planu po zmianach);
- wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków, pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego

⁸ Zmiany w planie wynikały z przeniesienia środków z rezerwy celowej w kwocie 13 561,0 tys. zł oraz z przeniesieniem środków w kwocie 24 660,1 tys. zł z części 63 – Rodzina (18 600,0 tys. zł) oraz z części 44 – Zabezpieczenie społeczne (6060,1 tys. zł).

Porozumienia o Wolnym Handlu – 15 350,6 tys. zł (63,3% planu po zmianach);

- wydatki majątkowe – 1788,5 tys. zł (90,0% planu po zmianach);
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 155,3 tys. zł (64,2% planu po zmianach).

(akta kontroli: t. I, str. 384-393; t. II, str. 161-175; t. IV, str. 642)

Według stanu na koniec 2024 r. zobowiązania w części 31 wyniosły ogółem 68 741,2 tys. zł i były o 202,6% wyższe od kwoty zobowiązań na koniec 2023 r. Obejmowały one głównie wydatki z tytułu realizacji wyroku TSUE z 25 kwietnia 2024 r. (41 704,5 tys. zł) oraz wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi dla jednostek podległych (21 530,3 tys. zł) i pracowników Ministerstwa za 2024 r. (4218,0 tys. zł). W 2024 r. wystąpiły zobowiązania wymagalne w kwocie 47,61 zł, które dotyczyły opłaty za wydanie zezwolenia na zajęcie pasa drogowego.

(akta kontroli: t. I, str. 397-398)

2. Badaniem objęto 65 dowodów księgowych o łącznej wartości 103 374,2 tys. zł⁹ (kwota finansowana z części 31), w tym wydatki majątkowe – 371,8 tys. zł (20,8% ogółu wydatków dysponenta III stopnia na ten cel). Doboru próby dokonano metodą monetarną (MUS¹⁰) z wygenerowanych z systemu księgowego MRPiPS zapisów i dowodów księgowych.

Stwierdzono, że koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym oraz z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami¹¹, w sposób legalny i gospodarny. Ich udokumentowanie było prawidłowe. Płatności zaakceptowane przez Głównego Księgowego oraz przez Dyrektora Departamentu Budżetu dokonywano zgodnie z terminami określonymi w umowach. Dowody księgowe weryfikowano pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie zadekretowano do ujęcia w księgach rachunkowych, zgodnie ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹².

(akta kontroli: t. IV, str. 359-442, 595-642)

W 2024 r. w ramach 43 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego¹³ zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹⁴, zawarto 45 umów na kwotę ogółem 128 681,0 tys. zł (dla części 31, 44 lub 63). Z części 31 finansowano/ współfinansowano 38 umów na 87 951,3 tys. zł brutto.

W 2024 r. udzielono 328 zamówień publicznych poniżej 130,0 tys. zł netto, z wyłączeniem przepisów Pzp, na łączną kwotę 13 471,2 tys. zł (w tym 249 finansowanych/współfinansowanych z części 31).

(akta kontroli: t. I, str. 621)

⁹ Wydatki w kwocie 5093,5 tys. zł zostały poniesione z BŚE.

¹⁰ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

¹¹ Zgodnie z zarządzeniem nr 35 Ministra z dnia 17 września 2024 r. w sprawie (zasad) polityki rachunkowości w MRPiPS (dalej: polityka rachunkowości) oraz zarządzeniem nr 49 Ministra z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowych w Ministerstwie. (dalej: zarządzenie w sprawie instrukcji obiegu i kontroli dokumentów).

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.; dalej: ustawa o rachunkowości.

¹³ Bez uwzględnienia zamówień przeprowadzonych przez Centrum Obsługi Administracji Rządowej.

¹⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm.; dalej: Pzp.

Badaniem objęto jedno zamówienie publiczne¹⁵ poniżej 130,0 tys. zł netto udzielone przez dysponenta III stopnia z wyłączeniem stosowania Pzp o zaplanowanej wartości 103,3 tys. zł brutto. Zamówienie dotyczyło przeprowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnej w Internecie dotyczącej projektów realizowanych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027¹⁶. Z części 31 wydatkowano 51,7 tys. zł (50% zaplanowanej kwoty). Stwierdzono, że zamówienie zostało przeprowadzone zgodnie z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w Ministerstwie¹⁷ oraz gwarantowało zapewnienie przejrzystości postępowania, uczciwej konkurencji oraz równego traktowania.

(akta kontroli: t. I, str. 628-647; t. IV, str. 642)

Minister prawidłowo wywiązywał się z obowiązku publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień w 2024 r. w ramach części 31. Zarówno plan jak i jego aktualizacje były zamieszczane na stronie internetowej zamawiającego oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych. Plan postępowań został opublikowany 1 marca 2024 r. i był aktualizowany siedmiokrotnie. Ostatnia aktualizacja miała miejsce 31 grudnia 2024 r.

Minister przekazał Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach za 2024 r. 27 lutego 2025 r., tj. w terminie określonym w art. 82 ust. 2 Pzp.

(akta kontroli: t. I, str. 331-352, 622-627)

Realizacja polityki promocyjnej i informacyjnej znajdowała się w kompetencjach Wydziału Komunikacji Elektronicznej, Wydziału Prasowego i Wsparcia Rzecznika oraz Wydziału do spraw Badań i Strategii podlegających pod Biuro Ministra¹⁸. Do zadań tych Wydziałów należało m.in.:

- prowadzenie kanałów Ministerstwa w mediach społecznościowych, w tym planowanie i prowadzenie harmonogramu publikacji;
- obsługa w social mediach wydarzeń z udziałem kierownictwa Ministerstwa oraz prezentowanie w social mediach wypowiedzi medialnych kierownictwa Ministerstwa;
- monitoring mediów społecznościowych;
- przygotowywanie i opracowywanie odpowiedzi dla mediów, w tym pośredniczenie w udzielaniu odpowiedzi na pytania dziennikarzy;
- organizacja spotkań z mediami (briefingi prasowe, konferencje, wywiady etc.).

Nie opracowano planu działań promocyjno-reklamowych, odrębnego od planu zamówień publicznych, do którego Wydziały w Biurze Ministra zajmujące się promocją oraz inne komórki zgłaszały planowane do udzielenia w kolejnym roku zamówienia publiczne, w tym z zakresu działalności promocyjnej i reklamowej.

¹⁵ Numer umowy: DWF-PT/FERS/9/2024.

¹⁶ Dalej: FERS. W programie FERS realizowano wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

¹⁷ Zarządzenie nr 16 Dyrektora Generalnego MRPiPS z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie zamówień publicznych; dalej: zarządzenie w sprawie zamówień publicznych.

¹⁸ Zgodnie z regulaminem wewnętrznym Biura Ministra z dnia 26 listopada 2024 r. o sygn. BDG-IV.0120.37.2024. Wydział Komunikacji Elektronicznej, Wydział Prasowy i Wsparcia Rzecznika oraz Wydział do spraw Badań i Strategii zastąpiły Departament Komunikacji i Promocji.

W regulacjach wewnętrznych nie określono także sposobu monitorowania i oceny wyników prowadzonych działań promocyjno-reklamowych.

(akta kontroli: t. I, str. 648-661)

W 2024 r. dysponent III stopnia poniósł łącznie 10 wydatków¹⁹ na działalność promocyjną i reklamową w kwocie 379,6 tys. zł²⁰ finansowanych z części 31.

Kontrolą objęto jedną umowę, na którą wydatkowano 51,7 tys. zł (13,7% wydatków z części 31) dotyczącą przeprowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnej w Internecie dotyczącej projektów realizowanych w ramach programu FERS 2021-2027. W ramach umowy wykonawca miał za zadanie promocje maksymalnie ośmiu postów z grafikami/materiałami filmowymi przygotowanymi przez MRPiPS za pośrednictwem strony Ministerstwa na portalu społecznościowym oraz opracowanie i publikację maksymalnie dwóch artykułów sponsorowanych na portalu internetowym. Rozliczenie umowy odbywało się poprzez protokoły odbioru przez pracownika Ministerstwa wraz z wynikami przedstawionymi przez usługodawcę w formie załącznika (zdjęcia oraz wskaźniki wyświetleń artykułów). Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

(akta kontroli: t. I, str. 628-647; t. IV, str. 642; t. X, str. 1-6)

W 2024 r. MRPiPS poniosło wydatki na zakup (zlecenie) usług doradczych i eksperckich²¹ w kwocie 480,6 tys. zł²², co stanowiło 0,3% wydatków dysponenta III stopnia. Wydatki na ten cel w 2024 r. były o 54,1% niższe niż w 2023 r.²³.

(akta kontroli: t. X, str. 117-125)

W MRPiPS nie opracowano ani nie wdrożono odrębnych procedur regulujących zasady zlecania usług doradczych i eksperckich. Przy zlecaniu tego rodzaju usług stosowano zarządzenie w sprawie zamówień publicznych.

(akta kontroli: t. XIV, str. 554)

Kontrolą objęto pięć umów²⁴ na zakup (zlecenie) usług doradczych i eksperckich skutkujące wydatkiem w 2024 r. na łączną kwotę 54,8 tys. zł (12,2% wydatków poniesionych na te usługi z części 31), tj.:

- umowę na świadczenie usług na tłumaczenia pisemne w kwocie 29,4 tys. zł;
- umowę na usługę opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej związanej z remontem połączenia dachowych budynku przy ul. Żurawiej 4a w Warszawie wraz z projektem przebudowy instalacji odgromowej w kwocie 16,0 tys. zł;
- umowę o sporządzenie oceny merytorycznej czterech wniosków konkursowych w ramach Działania 04.04 Edukacja o dialogu społecznym Programu FERS 2021-2027 w kwocie 4,4 tys. zł;

¹⁹ Wydatki te poniesione były m.in.: na zakup albumu „10 lat Krajowego Funduszu Szkoleniowego – dobre praktyki”, kampanie informacyjno-promocyjne w Internecie dotyczące projektów realizowanych w ramach programu FERS 2021-2027 oraz usługi zakupu przestrzeni reklamowej w prasie.

²⁰ 377,6 tys. zł finansowanych z części 31 oraz 0,2 tys. zł finansowanych z BŚE.

²¹ W grupie wydatków na działania promocyjne i reklamowe uwzględniono wydatki na wynagrodzenia dla osób sporządzających oceny merytoryczne dotyczące programów w Ministerstwie, zakup usług obejmujących tłumaczenia, zakup usług remontowych oraz zakup usług pozostałych.

²² W tym 29,6 tys. zł poniesionych wydatków z BŚE.

²³ W 2023 r. wydatki poniesione na umowy związane z zakupem (zleceniem) usług doradczych i eksperckich wyniosły 1046,8 tys. zł.

²⁴ BDG-V.2710.27.2022.JM, 9/BOM/2024, 58/BOM/2024, DWF-PT/FERS/43/2024, BM-IV.2.2024/EZ.

- umowę na wykonanie audytu energetycznego dla budynków Ministerstwa w kwocie 3,8 tys. zł;
- umowę na wykonanie prezentacji (100 slajdów) w zakresie wyzwań, przed którymi stoi rynek pracy, z uwzględnieniem zadań związanych z działami administracji rządowej praca, zabezpieczenie społeczne, rodzina w kwocie 1,2 tys. zł.

W formularzach udzielenia zamówienia²⁵ departamenty lub biura MRPiPS dokonywały merytorycznego uzasadnienia celowości udzielenia zamówienia. We wszystkich pięciu sprawach poddanych analizie, celowość zlecenia usługi doradczej lub eksperckiej była zasadna. Wydatki w ramach zawartych umów zrealizowano prawidłowo.

(akta kontroli: t. I, str. 434-620; t. IV, str. 642; t. X, str. 117-125)

3. W 2024 r. wydatki na wynagrodzenia wyniosły 345 578,5 tys. zł²⁶ i były wyższe w porównaniu z 2023 r. o 61 298,8 tys. zł. Limit wydatków nie został przekroczony. Przeciętne zatrudnienie, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wynosiło 5972,5 etatów i było wyższe w porównaniu z 2023 r. o 88,2 etatów. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 4,8 tys. zł i w porównaniu z 2023 r. było wyższe o 0,8 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie u dysponenta III stopnia wynosiło 338,6 etatów i w porównaniu do 2023 r. było wyższe o 16,7 etatów. Wydatki na wynagrodzenia sfinansowane w ramach planu finansowego dysponenta III stopnia wyniosły 51 335,1 tys. zł i nie przekroczyły określonego limitu wynoszącego 51 645,0 tys. zł (99,4% wykonania). Były one wyższe niż w 2023 r. o 29,0%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 12,6 tys. zł i w porównaniu do 2023 r. było wyższe o 22,3%.

(akta kontroli: t. I, str. 379, 399, 415-422)

Limit wynagrodzeń bezosobowych zaplanowany w ustawie budżetowej w części 31 wynosił 488,0 tys. zł. W ciągu roku zwiększono go do 675,1 tys. zł. Wydatki wyniosły 289,7 tys. zł, co stanowiło 42,9% planu po zmianach. Niepełne wykorzystanie limitu wydatków związane było m.in. z odstępieniem od realizacji zaplanowanych umów zleceń²⁷, z mniejszymi niż pierwotnie szacowano wydatkami wynikającymi z umów cywilnoprawnych w zakresie oceny wniosków o dofinansowanie projektów przez ekspertów zewnętrznych²⁸ oraz w związku z brakiem możliwości zawarcia umów obejmujących zarówno okres przygotowań jak i sprawowania prezydencji oraz kumulacją innych pilnych zadań realizowanych w Departamencie Współpracy Międzynarodowej²⁹. Realizacja umów została przeniesiona na 2025 r.

(akta kontroli: t. I, str. 356)

W 2024 r. zawarto 42 umowy cywilnoprawne z osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej, finansowane/współfinansowane w ramach części 31, na łączną kwotę 172,6 tys. zł, z czego wydatkowano 161,5 tys. zł, w tym z części 31 – 134,4 tys. zł. Umowy te dotyczyły głównie sporządzenia

²⁵ Sporządzonych zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 6 do zarządzenia w sprawie zamówień publicznych.

²⁶ Dane na podstawie Rb-70 – sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

²⁷ 44,2 tys. zł objęte blokadą znak: 31.4143.12.29.2024.BD z 27 grudnia 2024 r.

²⁸ 155,5 tys. zł objęte blokadą znak: 31.4143.12.26.2024.BD.FERS z 17 grudnia 2024 r.

²⁹ 160,0 tys. zł objęte blokadą 31.4143.12.13.2024.BD z 12 grudnia 2024 r.

oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie projektów konkurencyjnych w ramach działań z programu FERS.

(akta kontroli: t. I, str. 429-433)

Kontrolą objęto dwie umowy cywilnoprawne³⁰ na łączną kwotę 17,7 tys. zł, na które w ramach części 31 wydatkowano 17,7 tys. zł. Umowy dotyczyły sporządzenia oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie oraz usługi administrowania obiektu w Gdańsku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zawierania i rozliczenia umów cywilnoprawnych.

(akta kontroli: t. I, str. 434-620; t. IV, str. 642)

4. W 2024 r. plan wydatków w części 31 zwiększono środkami pochodzącymi z rezerw celowych – dziewięć decyzji Ministra Finansów³¹ na kwotę 670 960,5 tys. zł³² (wydatkowano 99,9%).

Badaniem objęto środki z jednej rezerwy celowej w części 31 na kwotę 11 664,5 tys. zł, co stanowiło 1,7% przyznanych rezerw celowych. Kwota 11 664,5 tys. zł dotyczyła budżetu państwa i stanowiła 86,0% wartości uruchomionych rezerw celowych. Stwierdzono, że rezerwę celową³³ w kwocie 11 664,5 tys. zł przeznaczono na sfinansowanie wyroku TSUE z dnia 25 kwietnia 2024 r., w sprawie C-147/23. W wyroku orzeczono, że przez nieprzyjęcie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenie prawa Unii, Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 26 ust. 1 tej dyrektywy. Zgodnie z postanowieniami wyroku Komisja wniosła o obciążenie Rzeczypospolitej Polskiej kosztami postępowania oraz orzekła o zapłacie ryczałtowej kary w wysokości 7000 tys. EUR oraz dziennej kary pieniężnej w wysokości 40 tys. EUR liczonej od dnia ogłoszenia wyroku do dnia zakończenia uchybienia. Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów³⁴, która jest implementacją ww. unijnej dyrektywy w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa UE weszła w życie 25 września 2024 r. Rezerwę celową wykorzystano w 100,0%.

W zakresie wykorzystania środków z rezerw celowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: t. IV, str. 79-94, 136)

5. W IV kwartale 2024 r. Minister po otrzymaniu informacji od departamentów merytorycznych, działając na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp, podjął 26 decyzji o blokowaniu wydatków budżetu państwa na łączną kwotę 23 570,7 tys. zł, co stanowiło 3,7% wydatków zrealizowanych w 2024 r.

Dziesięć decyzji zostało podjętych w październiku, jedna w listopadzie, a 15 w grudniu. Dysponent części dokonał blokad w związku z oszczędnościami, które powstały głównie w wyniku niewykorzystania części środków w ramach FERS oraz niższych niż planowano wydatków bieżących na nagrody konkursowe oraz na opłacenie składki do organizacji międzynarodowych. Badaniem objęto trzy

³⁰ Nr 7/BOM/2024, DWF-PT/FERS/12/2024.

³¹ Dalej: MF.

³² Kwota 13 561 tys. zł dotyczyła budżetu państwa, a 657 399,5 tys. zł BŚE.

³³ Decyzja nr MF/FS9.4143.3.42.2024.MF.2855 z 4 września 2024 r. oraz decyzja nr MF/FS9.4143.3.42.2024.MF.2855.K01 z 14 października 2024 r.

³⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 928.

blokad na łączną kwotę 2265,9 tys. zł, co stanowiło 9,6% wartości wszystkich blokad dokonanych w budżecie państwa w części 31:

- blokada na kwotę 1539,2 tys. zł³⁵ dotyczyła niewykorzystanych środków w ramach projektu „Pomoc Techniczna FERS dla MRPiPS na lata 2024-2029”, realizowanego w programie FERS 2021-2027 i wynikała z niższych niż planowano wydatków w zakresie m.in.: usług związanych z promocją i informacją nt. FERS, umów cywilnoprawnych wynikających z oceny wniosków o dofinansowanie projektów przez ekspertów zewnętrznych, wydatków na zakupy inwestycyjne;
- blokada na kwotę 459,3 tys. zł³⁶ dotyczyła niewykorzystanych środków w ramach: projektu „Od szkolenia do zatrudnienia” realizowanego w programie Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 i wynikała z przesunięcia części działań (398 tys. zł) w ramach projektu na rok 2025; projektów: „Nowe możliwości – praktyki w Europie” i „Kolejny krok w karierze zawodowej” realizowanych w programie FERS 2021-2027 i wynikała z rozpoczęcia działań (61,3 tys. zł) w ramach projektów w 2025 r.;
- blokada na kwotę 267,5 tys. zł³⁷ dotyczyła niewykorzystanych środków w ramach projektu „Fundusze Europejskie naszą szansą na rynek pracy” realizowanego w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 i wynikała z przedłużenia się negocjacji oraz ustalenia ostatecznej wersji porozumienia na realizację projektu.

Na podstawie informacji pozyskanych z systemu informatycznego TREZOR, ustalono, że wskazane blokady dokonywane były w ciągu maksymalnie trzech dni roboczych po oszacowaniu nadmiaru środków budżetowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dokonywania blokad.

(akta kontroli: t. IV, str. 1-3, 5-54, 57, 59-78)

6. W 2024 r. nie wystąpiły w części 31 wydatki, które nie wygasły z końcem roku budżetowego.

Prezes Rady Ministrów nie wydawał w 2024 r. dysponentowi części 31 wiążących poleceń wpłaty na Fundusz Przeciwdziałania COVID³⁸ ani na Fundusz Pomocy.

(akta kontroli: t. II, str. 510-528 t. XIV, str. 552)

7. W ustawie budżetowej w części 31 zaplanowano dotacje celowe w wysokości 1745,0 tys. zł. Wydatkowano 1691,9 tys. zł, tj. 96,9% planu po zmianach. Dotacje w całości zostały przeznaczone na realizację zadania polegającego na opłaceniu składek członkowskich w międzynarodowych organizacjach związkowych oraz organizacjach pracodawców reprezentujących interesy osób wykonujących pracę zarobkową wobec instytucji UE.

(akta kontroli: t. III, str. 6; t. IV, str. 144-145)

Kontrolą objęto dwie umowy dotyczące dotacji celowej³⁹ na łączną kwotę 599,8 tys. zł, co stanowiło 35,5% kwoty udzielonych dotacji. W zakresie udzielenia i rozliczenia dotacji nie stwierdzono nieprawidłowości.

³⁵ Decyzja nr 31.4143.12.26.2024.BD.FERS z 17 grudnia 2024 r.

³⁶ Decyzja nr DB-I.3101.112.108.2031 z 10 grudnia 2024 r.

³⁷ Decyzja nr 31.4143.12.12.2024.BD.FEWP z 11 grudnia 2024 r.

³⁸ Dalej: FPC.

³⁹ Nr 3/DDP/DOT/2024 z 20 marca 2024 r. i nr 4/DDP/DOT/2024 z 25 marca 2023 r.

Wykaz jednostek, którym w 2023 r. przyznano dotacje celowe⁴⁰ opublikowano w Monitorze Polskim⁴¹. Lista wniosków spełniających warunki do zawarcia umowy wraz z podaniem planowanej kwoty dotacji w 2024 r. została upubliczniona na stronie internetowej Ministerstwa⁴².

W 2024 r. nie prowadzono kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji celowych, ze względu na charakter udzielanego wsparcia⁴³.

(akta kontroli: t. IV, str.137-358)

8. Wydatki majątkowe związane z budownictwem inwestycyjnym w 2024 r. wyniosły 9214,7 tys. zł, tj. 98,2% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 51,6%.

W planie rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych budżetu państwa na 2024 r., polegających na budownictwie inwestycyjnym, zaplanowano pierwotnie dwa zadania, tj. wykonanie dokumentacji projektowej, zakupu i montażu agregatu prądotwórczego w budynku MRPiPS przy ul. Brackiej 4 w Warszawie na kwotę 143,0 tys. zł⁴⁴ oraz wykonanie dokumentacji projektowej przystosowania zasilania elektryczno-energetycznego obiektu na potrzeby instalacji mobilnego agregatu prądotwórczego, a także modernizacji instalacji elektrycznej do jego podłączenia na kwotę 20,0 tys. zł⁴⁵.

W trakcie roku w planie ujęto dodatkowo cztery zadania na kwotę 559,4 tys. zł. Dotyczyły one m.in.: przebudowy pomieszczenia sanitarno-higienicznego w budynku przy ul. Żurawiej 4a (440,1 tys. zł), przebudowy wentylacji bufetu w budynku przy ul. Nowogrodzkiej 1/3/5 (59,5 tys. zł). Wszystkie zadania ujęte w planie po zmianach zostały zrealizowane.

(akta kontroli: t. I, str. 403-407; t. II, str. 165-167; t. IV, str. 642)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

1. W ustawie budżetowej wydatki BŚE zaplanowano w wysokości 538 544,0 tys. zł. W ciągu roku plan wydatków został zwiększony do 1 298 976,3 tys. zł⁴⁶, a jego wykonanie wyniosło 1 280 586,4 tys. zł, co stanowiło 237,8% planu według ustawy budżetowej i 98,6% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. wydatki były wyższe o 35,4%. Wydatki z BŚE poniesiono na realizację: Fundusze Europejskie dla Regionów 2021-2027 – 1 151 978,8 tys. zł, FERS – 92 232,3 tys. zł,

⁴⁰ Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2023 r.

⁴¹ Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2024 r. w sprawie wykazu jednostek, którym w 2023 r. przyznano dotacje celowe, oraz kwot tych dotacji.

⁴² <https://www.gov.pl/web/dialog/dotacja-celowa-2024>.

⁴³ Dofinansowaniem objęte były wyłącznie składki członkowskie w międzynarodowych organizacjach, co było dokumentowane wyciągami bankowymi potwierdzającymi dokonanie płatności oraz bieżący monitoring procesu realizacji zadania.

⁴⁴ W trakcie roku, kwota zadania została zwiększona do 171,8 tys. zł.

⁴⁵ W trakcie roku, kwota została pomniejszona o 20,0 tys. zł i działania zostało zdjęte z wydatków inwestycyjnych.

⁴⁶ Zwiększenie o 760 432,3 tys. zł wydatków na BŚE wynikało z: przeniesienia środków z rezerwy celowej w kwocie 657 399,5 tys. zł, z przeznaczeniem na zwrot wydatków poniesionych z Funduszu Pracy w ramach Programów Regionalnych na lata 2021-2027; zwiększenia wydatków (103 032,8 tys. zł), w związku z przeniesieniem środków w kwocie 74 662,2 tys. zł z części 44 i 63 z przeznaczeniem na zwrot wydatków poniesionych z Funduszu Pracy w ramach Programów Regionalnych na lata 2021-2027 oraz przeniesieniem 28 370,6 tys. zł z części 44, z przeznaczeniem na realizację przez MRPiPS oraz OHP projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 i Funduszy dla Regionów 2021-2027.

Regionalne Programy Operacyjne⁴⁷ – 31 504,4 tys. zł oraz Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój⁴⁸ – 4870,9 tys. zł.

Wydatki dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w wysokości 910,5 tys. zł, co stanowiło 69,0% planu po zmianach. Były one o 46,3% mniejsze niż w 2023 r. (1 697,1 tys. zł). Wydatki te zostały poniesione w ramach:

- PO WER na realizację projektu pn. „Wsparcie realizacji badań panelowych osób w wieku 50 lat i więcej w międzynarodowym projekcie Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE)” (514,3 tys. zł, tj. 56,5% planu po zmianach);
- FERS 2021-2027 na realizację projektów: „Koordynacja wsparcia osób młodych i długotrwale bezrobotnych na rynku pracy i wzmocnienie jej skuteczności z poziomu krajowego” (328,1 tys. zł, tj. 36,0% planu po zmianach)⁴⁹;
- „Opracowanie i wdrożenie systemu strategicznego prognozowania zapotrzebowania na umiejętności w obszarze zielonej i cyfrowej gospodarki” (68,1 tys. zł, tj. 20,0% planu po zmianach)⁵⁰.

(akta kontroli: t. I, str. 371-378, 394-396; t. II, str. 167-168; t. IV, str. 642)

2. W 2024 r. w planie finansowym dysponenta części 31 kwota wydatków BŚE została zwiększona o 760 432,3 tys. zł. Zmiany w planie wydatków wynikały z przeniesienia środków z rezerw celowych (657 399,5 tys. zł) oraz zwiększenia kwoty wydatków (103 032,8 tys. zł), w związku z przeniesieniem środków z części 44 oraz z części 63.

(akta kontroli: t. I, str. 371-378, t. IV, str. 575-594)

3. W 2024 r. plan wydatków w części 31 zwiększono środkami pochodzącymi z rezerwy celowej⁵¹ ze środków europejskich na kwotę 657 339,5 tys. zł. Stwierdzono, że rezerwa celowa w ramach środków europejskich została przeznaczona na zwrot wydatków poniesionych z Funduszu Pracy⁵² w ramach 16 programów regionalnych na lata 2021-2027 i stanowiła 100,0% wartości uruchomionych rezerw ze środków europejskich.

W zakresie wykorzystania środków z rezerwy celowej ze środków europejskich nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: t. IV, str. 55-56, 80, 95-135, 642)

4. W części 31 w ramach BŚE dokonano dwóch blokad na łączną kwotę 14 874,7 tys. zł (1,2% wydatków BŚE). Blokad wydatków dotyczyły niewykorzystanych środków w ramach: projektu „Od szkolenia do zatrudnienia” realizowanego w programie Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 i wynikała z przesunięcia części działań w ramach projektu na rok 2025 (398,0 tys. zł); projektów „Nowe możliwości – praktyki w Europie” i „Kolejny krok w karierze zawodowej” realizowanych w programie FERS 2021-2027 i wynikały

⁴⁷ Dalej: RPO.

⁴⁸ Dalej: PO WER.

⁴⁹ Niewykorzystane środki zgłoszono do oszczędności, a następnie objęte decyzją Ministra Finansów, znak: IP9.4143.162.2024.162 z 12 grudnia 2024 r.

⁵⁰ Niepełna realizacja wynikała z faktu, że nie zostały poniesione wydatki na przygotowanie raportu z inwentaryzacji systemu z powodu przedłużającej się procedury akceptacji umowy. Ponadto organizacja wizyty studyjnej ze środków na wynagrodzenia została przesunięta z grudnia 2024 r. na styczeń 2025 r.

⁵¹ Decyzja nr IP6.972.64.2024.IFZM z 6 grudnia 2024 r. oraz decyzja nr OP6.972.57.2024.IFZM z 20 listopada 2024 r.

⁵² Dalej: FP.

z rozpoczęcia działań w ramach projektów w 2025 r. (61,2 tys. zł). Blokady wynikały również z przedłużenia się na rok 2025 procesu podpisywania umów w ramach uruchomionych naborów oraz z rozpoczęcia realizacji projektów w 2025 r. w programie FERS 2021-2027.

(akta kontroli: t. IV, str.4, 55-58, 61-78)

5. W dyspozycji Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego⁵³ jako Instytucji Pośredniczącej⁵⁴ PO WER znajdowała się kwota alokacji PO WER w wysokości 489 059 521,0 EUR (2 120 317,6 tys. zł wg kursu EUR 4,3355 zł).

W 2024 r. DWF jako IP nie ogłosił nowych naborów konkursowych oraz pozakonkursowych w ramach PO WER oraz nie były zawierane nowe umowy.

Do końca 2023 r. (w ramach perspektywy finansowej 2014-2020) dysponent części wydatkował z BŚE 1 687 128,1 tys. zł⁵⁵, a z budżetu państwa – 305 571,8 tys. zł, na dofinansowanie 699 projektów w ramach działań PO WER (licząc zawarte do końca 2024 r. umowy/decyzje o dofinansowaniu / porozumienia w zakresie projektów konkursowych, pozakonkursowych i nadzwyczajnych⁵⁶), wdrażanych przez IP. Wydatki te stanowiły 94,0% alokacji PO WER.

Instytucja Zarządzająca PO WER⁵⁷ nie ustaliła celu kontraktacji na 2024 r. ze względu na koniec okresu realizacji PO WER.

Wyznaczony przez IZ na 2024 r. cel certyfikacji wynosił 271 161,0 tys. zł, a jego wykonanie wyniosło 277 302,5 tys. zł, co stanowiło 102,3% celu. Od początku perspektywy wykonanie wyniosło 2 308 238,1 tys. zł, co stanowiło 107,0% celu certyfikacji.

Wydatki kwalifikowalne rozliczone w zatwierdzonych w 2024 r. wnioskach o płatność w trybie konkursowym wyniosły 84 428,8 tys. zł, co stanowiło ok. 7,8% wartości umów konkursowych zawartych w latach 2015-2024⁵⁸. W trybie pozakonkursowym wielkości te wynosiły odpowiednio 90 757,8 tys. zł, tj. ok. 10,3% (877 519,2 tys. zł).

(akta kontroli: t. II, str. 76-77, 156-157, 223-229, 323-357; t. III, str. 2-3)

W dyspozycji DWF, jako IP, FERS znajdowała się kwota alokacji w wysokości 1 625 602 621 EUR (6 715 039,3 tys. zł wg kursu EUR 4,1308 zł). DWF w ramach FERS w 2024 r. ogłosił 21 naborów na łączną kwotę 567 730 tys. zł (łącznie nabory konkurencyjne oraz niekonkurencyjne, bez uwzględnienia jednego naboru unieważnionego na kwotę 4700 tys. zł). Odpowiednio w ramach trybu konkurencyjnego ogłoszono 14 naborów na kwotę 224 730 tys. zł (w ich ramach zawarto pięć umów na kwotę 18 102,9 tys. zł), a w ramach trybu niekonkurencyjnego – siedem naborów na kwotę 343 000 tys. zł (w ich ramach zawarto jedną umowę na kwotę 7000 tys. zł). Łącznie w 2024 r. w ramach realizacji FERS zawarto 39 umów na kwotę 712 472,3 tys. zł (z uwzględnieniem naborów, które zostały ogłoszone w 2023 r.).

⁵³ Dalej: DWF.

⁵⁴ Dalej: IP.

⁵⁵ Łącznie dla części budżetowych: 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne i 63 – Rodzina. Dla części 31 – 1 445 491,2 tys. zł.

⁵⁶ Bez 58 umów rozwiązanych i dwóch projektów dofinansowanych poza częścią 31, 44 i 63.

⁵⁷ Dalej: IZ.

⁵⁸ Wartość umów obejmuje wszystkie umowy wprowadzone do bazy SL do końca 2024 r. wg wartości aneksów i z uwzględnieniem umów rozwiązanych.

Badaniem objęto trzy umowy o dofinansowanie projektów w ramach PO WER⁵⁹ finansowanych z części 31 o łącznej wartości 4655,9 tys. zł. Na ich realizację wydatkowano w 2024 r. kwotę 1008,2 tys. zł⁶⁰ (857,5 tys. zł z BŚE i 150,7 tys. zł współfinansowania krajowego). Wszystkie badane umowy zostały zawarte w związku z realizacją projektów konkursowych.

Badanie w oparciu o zweryfikowane wnioski beneficjentów o płatność wykazało, że skontrolowane wydatki w ramach badanych projektów zrealizowano prawidłowo, przekazując kolejne środki beneficjentom, którzy wykorzystywali je na cele lub zadania określone w umowach o dofinansowanie.

Badaniem objęto również dwie umowy w ramach programu FERS⁶¹. Oba projekty zostały złożone w Działaniu 04.13 FERS „Wysokiej jakości system włączenia społecznego”. Na ich realizację wydatkowano w 2024 r. kwotę 11 558,8 tys. zł⁶², w tym 9 538,3 tys. zł z BŚE i 2020,5 tys. zł współfinansowania krajowego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

(akta kontroli: t. III, str. 2, 4-5, 324-341, 344-405, 407-530, 710-798, t. IV, str. 642)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2024 r. w zakresie wydatków. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wydatkowania środków z rezerw celowych, dokonywania blokad oraz realizacji projektów m.in. projektów PO WER oraz FERS. Badane wydatki dokonane zostały z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi.

OBSZAR

3.3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 31 – Praca i sprawozdań jednostkowych MRPiPS:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach,
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

⁵⁹ Nr POWR.01.05.01-00-011/20, POWR.02.05.00-00-0375/19, POWR.01.03.01-00-0113/18.

⁶⁰ Kwota uwzględnia zwroty dokonane przez beneficjentów.

⁶¹ FERS.04.13-IP.06-00012/23 pt. „Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej dla województwa łódzkiego” oraz FERS.04.13-IP.06.0014/23 pt. „Społeczna równowaga”.

⁶² Kwota uwzględnia zwroty dokonane przez beneficjentów.

Kontrolą poprawności sporządzenia sprawozdań objęto również sprawozdanie w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2024 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Stwierdzono, że sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 31 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent trzeciego stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wymienione powyżej sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: t. II, str. 1-157, 181-260, 263-365, 375-536)

Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał prawidłowość sporządzania sprawozdań zgodnie z przyjętą w MRPiPS polityką rachunkowości.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sprawozdania budżetowe sporządzone przez kontrolowaną jednostkę w zakresie operacji finansowych.

III. Wyniki kontroli Funduszu Pracy

1. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2024 r. planu finansowego FP pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań przez dysponenta FP.

Zakres kontroli

Ocenie podlegały w szczególności: planowanie i realizacja przychodów, planowanie i wykonanie kosztów oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji; gospodarowanie wolnymi środkami, sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych; system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: analizy wykonania planu przychodów; analizy realizacji kosztów, analizy realizacji zadań oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków; analizy wybranej próby wydatków; analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego; analizy stanu zobowiązań; kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych; analizy prawidłowości sporządzenia sprawozdań; analizy stosowanych przez dysponenta FP procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

2. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Funduszu Pracy na 2024 r.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W wyniku kontroli próby kosztów w wysokości 3467,5 tys. zł, związanych z obsługą FP, które stanowiły 11,3% badanych kosztów rodzajowych, stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania

środkami publicznymi określonych w ufp. Nie stwierdzono niecelowego oraz niegospodarnego wydatkowania środków. Zarządzanie wolnymi środkami odbywało się zgodnie z art. 78d ufp. Sprawozdania budżetowe za rok 2024 zostały sporządzone prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

3.1. Wykonanie planu finansowego Funduszu Pracy

3.1.1. Wykonanie planu przychodów

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej ujęto przychody FP w kwocie 10 476 432,0 tys. zł i w trakcie roku nie uległy one zmianie. Wykonanie wyniosło 11 444 858,0 tys. zł (109,2%). W porównaniu do 2023 r. przychody były wyższe o 10,5%.

(akta kontroli: t. V, str. 80-86)

Przychody FP w 2024 r. pochodziły:

- z wpływów z obowiązkowej składki od pracodawców na FP – 9 491 284,8 tys. zł (100,9% planu po zmianach);
- ze środków budżetu Unii Europejskiej – 1 174 915,6 tys. zł (280,1% planu po zmianach), co wynikało z planowanych i dokonywanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej rozliczeń certyfikacji wydatków FP w ramach programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego⁶³;
- z pozostałych przychodów – 773 625,3 tys. zł (117,8% planu po zmianach), z czego 453 209,2 tys. zł pochodziło z odsetek;
- z innych zwiększeń – 5032,4 tys. zł.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. wystąpiły należności na rzecz FP w wysokości 14 375 472,1 tys. zł (100,3% planu po zmianach), w tym 14 210 788,8 tys. zł z tytułu udzielonych pożyczek, m.in. Funduszowi Solidarnościowemu w latach 2019-2020 i 2023 r.⁶⁴, tj.:

- pierwsza pożyczka⁶⁵ w wysokości 4 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie począwszy od 2023 r. z ratą nie niższą niż 300 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym;
- druga pożyczka⁶⁶ w wysokości 4 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie począwszy od 2030 r., z ratą nie niższą niż 300 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym;
- trzecia pożyczka⁶⁷ w wysokości 7 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie od 2024 r., z ratą nie niższą niż 1 000 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym;

⁶³ Dalej: EFS.

⁶⁴ Na podstawie art. 109l oraz 103 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia.

⁶⁵ Decyzja Nr 5 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie warunków i terminów spłaty pożyczki przekazanej Solidarnościowemu Funduszowi Wsparcia Osób Niepełnosprawnych ze środków Funduszu Pracy (Dz. Urz. MRPiPS, poz. 40).

⁶⁶ Decyzja nr 1 Ministra RPiPS z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie udzielenia ze środków FP pożyczki do Funduszu Solidarnościowego oraz warunków i terminów spłaty pożyczki (Dz. Urz. MRPiPS poz. 4).

⁶⁷ Decyzja nr 1 MRiPS z 11 sierpnia 2023 r. w sprawie udzielenia ze środków FP pożyczki do FS oraz warunków i terminów spłaty pożyczki.

- czwarta pożyczka⁶⁸ w wysokości 1 000 000,0 tys. zł, podlegająca spłacie od 2024 r., z ratą nie niższą niż 200 000,0 tys. zł w danym roku budżetowym.

Należności na koniec 2024 r. były niższe o 9,5% w porównaniu do 2023 r.

(akta kontroli: t. V, str. 80-86)

Należności wymagalne wyniosły 988,5 tys. zł (tj. wzrost o 656,3% w stosunku do 2023 r.). Wzrost należności w 2024 r. stosunku do roku poprzedniego wynikał z decyzji nakazującej zwrot środków⁶⁹ z Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców Razem Możemy Więcej (828,4 tys. zł) oraz wyroku sądowego⁷⁰ w sprawie wykorzystania środków niezgodnie z przeznaczeniem (123,8 tys. zł).

W 2024 r. FP nie zaciągał kredytów bankowych ani pożyczek, nie zostały mu także umorzone kredyty ani pożyczki. W 2024 r. na rachunek FP dokonane zostały spłaty wcześniejszych pożyczek w łącznej kwocie 1 500 013,6 tys. zł.

(akta kontroli: t. V, str. 68-71, 80-86; t. VI, str. 255-260)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.1.2. Wykonanie planu kosztów

Opis stanu
faktycznego

1. W ustawie budżetowej koszty FP zaplanowano na 10 655 800,0 tys. zł (11 655 800,0 tys. zł po zmianach). Plan finansowy w trakcie roku zmieniono osiem razy⁷¹. Wykonanie wyniosło 10 955 496,8 tys. zł, co stanowiło 94,0% planu po zmianach i było wyższe o 21,3% niż w 2023 r. Wyższe wykonanie w 2024 r. wynikało głównie z dokonanych wpłat środków pieniężnych FP do Funduszu Pomocy w kwocie 1 000 000,0 tys. zł⁷², dokonanych na podstawie art. 14 ust. 22 i ust. 22b pkt. 3 oraz w związku z art. 14 ust. 22c ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁷³.

Koszty FP według podstawowych grup zadań zostały poniesione m.in. na (w nawiasach podano wykonanie planu i udział w kosztach ogółem):

- aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – 5 309 395,3 tys. zł (90,2% i 48,5%);
- zasiłki dla bezrobotnych ze składką na ubezpieczenie społeczne – 2 531 528,6 tys. zł (98,0% i 23,1%);
- zasiłki i świadczenia przedemerytalne – 627 440,0 tys. zł (97,6% i 5,7%);
- pracownicze plany kapitałowe – 581 986,1 tys. zł (96,1% i 5,3%);

wynagrodzenia, składki, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 221 128,1 tys. zł (97,3% i 2,0%).

(akta kontroli: t. V, str. 80-86, 172-185)

⁶⁸ Decyzja nr 2 MRIPS z 1 września 2023 r. w sprawie udzielenia ze środków FP pożyczki do FS oraz warunków i terminów spłaty pożyczki.

⁶⁹ Decyzja DRP-IX.60320.18.2024 z 13 sierpnia 2024 r.

⁷⁰ Decyzja z 6 września 2018 r., znak: DF.VII.0842.2.2018.PG; wyrok z 13 grudnia 2023 r., Sygn. akt I GSK 130/20.

⁷¹ Decyzje: DB-VII.3101.4.1.2024; DB-XXIV.3101.5.1.2024; DB-VII.3101.4.3.2024; DB-VII.3101.4.6.2024; DB-VII.3101.4.7.2024; DB-3101.4.8.2024; DB-VII.3101.4.11.2024; DB-3101.4.15.2024.

⁷² Decyzja Ministra RPiPS ws. zmiany Planu finansowego (znak: DB-XXIV.3101.5.1), w związku z Poleceniem wypłaty środków do Funduszu Pomocy wydane przez Ministra Finansów z dnia 26 lipca 2024 r. (znak sprawy: FS7.455.37.2024).

⁷³ Dz. U. z 2024 r. poz. 167, ze zm.

2. Na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w ustawie budżetowej zaplanowano 5 812 699,0 tys. zł, a w planie po zmianach 5 884 336,0 tys. zł. Zrealizowane koszty wyniosły 5 309 395,3 tys. zł, tj. 90,2% planu po zmianach i były wyższe niż w 2023 r. o 13,0%. Obejmowały one m.in.:

- programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 3 454 570,4 tys. zł (94,7% wykonania planu);
- refundację wynagrodzeń młodocianych pracowników – 836 993,3 tys. zł (85,6%);
- Krajowy Fundusz Szkoleniowy – 289 095,6 tys. zł (98,2%);
- dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników – 248 607,3 tys. zł (60,7%);
- koszty związane z realizacją zadań określonych w art. 62 ust. 1 i art. 64c ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3⁷⁴ – 249 989,3 tys. zł (100%).

(akta kontroli: t. V, str. 80-86)

3. W 2024 r. realizowano sześć programów, które finansowano ze środków FP w kwocie 201 154,0 tys. zł (87,9% w stosunku do planu, tj. 228 771,7 tys. zł). Programy dotyczyły m.in. aktywizacji zawodowej i wspieraniu rodziny np. wsparcie w powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej, dofinansowanie do wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

(akta kontroli: t. VI, str. 291-315, 342)

4. Koszty administracyjne FP⁷⁵ wyniosły 221 128,1 tys. zł, tj. 97,3% kwoty planu po zmianach i 2,0% kosztów ogółem, i były wyższe o 5,9% niż w 2023 r.

(akta kontroli: t. V, str. 80-86)

Badaniem objęto 18 zapisów księgowych na łączną kwotę 3467,5 tys. zł, co stanowiło 11,3% podlegających badaniu kosztów rodzajowych. Próba została dobrana w sposób celowy, spośród 218 zapisów księgowych o łącznej wartości 30 719,2 tys. zł. Zapisy spełniały wymogi formalno-rachunkowe oraz zostały poniesione zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli: t. VI, str. 38-228)

W 2024 r. Ministerstwo przeprowadziło 46 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości 36 723,2 tys. zł finansowanych w całości lub części z FP. Na ich podstawie zawarto umowy o wartości netto 30 294,7 tys. zł, z czego 3021,0 tys. zł pochodziło ze środków FP.

Spośród powyższych, 15 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zostało przeprowadzonych w ramach Pzp. Wartość tych umów wyniosła 34 877,7 tys. zł, z czego 1476,5 tys. zł pochodziło ze środków FP.

(akta kontroli: t. V, str. 280-293)

Minister przekazał Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach za 2024 r. 27 lutego 2025 r., tj. w terminie określonym w art. 82 ust. 2 ustawy Pzp.

(akta kontroli: t. VI, str. 230-233)

⁷⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 338, ze zm.; dalej: ustawa o opiece.

⁷⁵ Na wynagrodzenia, składki, nagrody, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na ZFŚS dla pracowników Wojewódzkich Urzędów Pracy, Powiatowych Urzędów Pracy (dalej: PUP) i OHP.

Badaniem objęto jedno zamówienie publiczne⁷⁶ dotyczące przeprowadzenia badania nt. oceny wpływu działań na rzecz przedłużania kariery zawodowej i promowania pracy po przekroczeniu ustawowego wieku emerytalnego na skutek zmian wprowadzonych reformą podatkową Polski Ład⁷⁷. Zamówienie zostało udzielone z wyłączeniem przepisów Pzp. Wartość zamówienia wyniosła 123,0 tys. zł (100,0 tys. zł netto), które w całości zostało sfinansowane ze środków FP. Zamówienie ujęto w Planie zamówień. Formularz udzielenia zamówienia zawierał uzasadnienie dotyczące wyboru wykonawcy bez przeprowadzenia rozpoznania rynku.

Zgodnie z § 2 ust. 1 umowy wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło w terminie do 30 listopada 2024 r. Zgodnie z załącznikiem nr 1. pkt 8 ppkt 1 Zmawiającego i Wykonawcę obowiązywał pięciodniowy termin na wnoszenie oraz uwzględnienie uwag do projektu raportu. Wykonawca przekazał projekt raportu końcowego do MRPiPS w dniu 15 października 2024 r., tj. trzy dni przed terminem wynikającym z pkt 8 ppkt 1e załącznika nr 1 do umowy. Ze względu na szeroki zakres merytoryczny raportu, 16 października 2024 r. Departament Ubezpieczeń i Składek przekazał projekt raportu końcowego do konsultacji wewnętrznych, do czterech departamentów MRPiPS⁷⁸, z terminem udzielenia przez nie odpowiedzi do 28 października 2024 r. Powyższy termin, wyznaczony przez Departament Rynku Pracy uniemożliwiał wywiązanie się przez Ministerstwo z terminów wynikających z pkt 8 ppkt 1e załącznika nr 1 do umowy. W efekcie, Wykonawca przekazał końcowy projekt raportu w dniu 3 grudnia 2024 r., tj. jeden dzień po terminie wynikającym z umowy⁷⁹. Dyrektor Departamentu Ubezpieczeń Społecznych wyjaśniła, że przekazanie finalnej wersji projektu raportu w dniu 3 grudnia 2024 r. nie stanowiło rażącego naruszenia terminu, ani wyraźnej zwłoki w przekazaniu raportu końcowego, a wykonawca był w stałym kontakcie i odpowiadał na każde zapytanie Zamawiającego.

NIK nie kwestionuje potrzeby oraz dokonania przez MRPiPS weryfikacji wstępnej wersji raportu. Należy jednak podkreślić, że ze względu na znajomość zakresu przedmiotu zamówień – już na etapie przygotowania formularza zamówienia, umowy i harmonogramy powinny uwzględniać w sposób realny czasochłonność poszczególnych etapów realizacji zamówienia, w celu uniknięcia nieterminowej realizacji zadań.

(akta kontroli t. V, str. 294-391; t. VI, str. 345-346)

Działania promocyjno-reklamowe były realizowane w oparciu o Plan zamówień. W 2024 r. zrealizowano siedem działań promocyjno-reklamowych na kwotę 297,0 tys. zł, tj. o 352,4 tys. zł mniej niż w roku 2023⁸⁰. Działania w całości finansowane były z FP. Działania dotyczyły m.in.: aktualizacji filmu z okazji 100-lecia Publicznych Służb Zatrudnienia, opracowaniu lub aktualizacji broszur i projektów graficznych związanych z zadaniami FP.

Badaniem objęto jedno zamówienie publiczne⁸¹ dotyczące działań promocyjno-reklamowych o łącznej wartości 138,8 tys. zł (112,8 tys. zł netto), udzielone z wyłączeniem przepisów Pzp. Zamówienie w całości sfinansowano ze środków FP w 2024 r. Przedmiotem zamówienia był druk, oprawa i dystrybucja publikacji

⁷⁶ Umowa o dzieło nr 2/2024 z dnia 24 maja 2024 r.

⁷⁷ Tzw. PIT-0 dla Seniora.

⁷⁸ Tj. Departament Analiz Ekonomicznych, Departament Rynku Pracy, Departament Pomocy Społecznej oraz Departament Prawa.

⁷⁹ 30 listopada 2024 r. – sobota.

⁸⁰ W 2023 r. zrealizowano osiem działań promocyjno-reklamowych na kwotę 649,4 tys. zł.

⁸¹ Umowa nr DRP-III/44/EW/2024.

z okazji 10-lecia Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Zamówienie zostało udzielone na podstawie rozpoznania rynku i wyboru najkorzystniejszej oferty. Zostało ujęte w planie zamówień na 2024 r. i zrealizowane zgodnie z umową.

(akta kontroli: t. V, str. 280-293, 395-433; t. VI, str. 234-248)

5. Ze środków FP poniesiono koszty w wysokości 132 971,0 tys. zł, tj. 83,9% planu po zmianach, na inwestycje, rozwijanie i eksploatację systemu informatycznego w Publicznych Służbach Zatrudnienia, służących realizacji zadań wynikających z art. 108 ust. 1 pkt 34 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁸². Wykonanie było wyższe o 4,4% niż w 2023 r.

(akta kontroli: t. V, str. 80-86)

6. Zobowiązania ogółem na koniec 2024 r. wynosiły 55 303,2 tys. zł i stanowiły 92,2% planu. Były one wyższe o mniej niż 0,1% od kwoty zobowiązań na koniec 2023 r.

(akta kontroli: t. V, str. 80-86)

7. W 2024 r. Prezes Rady Ministrów nie wydawał wiążącego polecenia dysponentowi FP w zakresie wypłaty środków pieniężnych na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19. W dniu 26 lipca 2024 r. Minister Finansów wydał polecenie wpłaty środków do Funduszu Pomocy⁸³ w kwocie 1 000 000,0 tys. zł w celu finansowania lub dofinansowania realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, w tym zadań realizowanych na terytorium RP jak i poza nim, a także realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym kraju w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy. Środki te zostały przesunięte w planie finansowym FP ze stanu Funduszu na koniec roku, w tym środków pieniężnych. Powyższa zmiana nie miała wpływu na realizację zadań Funduszu.

(akta kontroli: t. V, str.172-185; t. IV, str. 9)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.1.3. Gospodarowanie wolnymi środkami

Opis stanu
faktycznego

Stan FP na początek 2024 r. wynosił 24 742 122,2 tys. zł, tj. 105,3% planu. Na stan FP na początek 2024 r. składały się:

- należności – 15 884 135,0 tys. zł (w tym z tytułu udzielonych pożyczek – 15 713 996,1 tys. zł, w tym od jednostek sektora finansów publicznych – 15 700 000,0 tys. zł);
- środki pieniężne – 8 913 269,5 tys. zł;
- zobowiązania – 55 282,3 tys. zł.

Stan FP na koniec 2024 r. wynosił 25 231 483,4 tys. zł, tj. 113,0% planu po zmianach. Na stan FP na koniec 2024 r. składały się:

- należności ogółem – 14 375 472,1 tys. zł (w tym z tytułu udzielonych pożyczek – 14 210 788,8 tys. zł, w tym od jednostek sektora finansów publicznych 14 200 000,0 tys. zł);
- środki pieniężne – 10 911 314,5 tys. zł;

⁸² Dz. U z 2025 r. poz. 214, ze zm.; dalej: ustawa o promocji zatrudnienia.

⁸³ Znak sprawy : FS7.455.37.2024.

- zobowiązania – 55 303,2 tys. zł.

Stan FP na koniec 2024 r. był o 489 361,2 tys. zł (2,0%) wyższy od stanu na początek roku. Wyższy poziom środków pieniężnych wynikał z realizacji wyższych przychodów i niższych kosztów w stosunku do planu oraz spłaty kolejnych rat pożyczek przez Fundusz Solidarnościowy.

(akta kontroli: t. V, str. 80-86)

Dysponent FP, zgodnie z art. 78d ufp, wolne środki przekazywał w zarządzanie, na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie⁸⁴.

Stan wolnych środków przekazanych w zarządzanie MF według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. wyniósł 10 303 907,3 tys. zł, z tego w zarządzaniu terminowym 5 000 000,0 tys. zł oraz w zarządzaniu overnight 5 303 907,3 tys. zł.

(akta kontroli: t. VI, str.8-22, 249-250)

Średni miesięczny stan środków przekazywanych w zarządzanie overnight wyniósł 4 305 390,1 tys. zł, natomiast stan środków pieniężnych przekazanych w zarządzanie terminowe zwiększał się średnio miesięcznie o kwotę 100 000 tys. zł⁸⁵. W 2024 r. złożono łącznie 20 dyspozycji przekazania środków w zarządzanie terminowe, wszystkie zostały założone na okres 364 dni, tj. od 20 grudnia 2024 r. do 19 grudnia 2025 r.

Odsetki bankowe od wolnych środków przekazanych w zarządzanie MF wyniosły 411 356,3 tys. zł, z czego: odsetki od zarządzania terminowego – 185 379,6 tys. zł⁸⁶, a odsetki od zarządzania overnight – 225 976,7 tys. zł⁸⁷.

Przekazywanie wolnych środków FP w zarządzanie MF nie stanowiło zagrożenia dla terminowej realizacji wypłat środków finansowych FP na cele i zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia. W 2024 r. nie wystąpiły przypadki złożenia dyspozycji wcześniejszego zwrotu środków FP przekazanych w zarządzanie terminowe.

Procedury zarządzania wolnymi środkami FP zostały określone w zarządzeniu w sprawie instrukcji obiegu i kontroli dokumentów. W celu zapewnienia bieżącej realizacji ustawowych zadań oraz maksymalizacji zysku wolnych środków FP, na początek każdego dnia sporządzano zestawienie bieżące o środkach finansowych na podstawie danych pochodzących z systemu bankowości elektronicznej. Zestawienie stanowiło podstawę do dokonywania bieżącej analizy płynności finansowej FP, w tym podejmowania decyzji w zakresie możliwości przekazywania wolnych środków w zarządzanie terminowe MF. Wolne środki, które nie zostały przekazane w zarządzanie terminowe i nie zostały wydatkowane w danym dniu, były przekazywane każdego dnia roboczego w zarządzanie overnight.

⁸⁴ Dz. U. poz. 1864; dalej: rozporządzenie w sprawie wolnych środków.

⁸⁵ Stan na początek 2024 r. wynosił 3 800 000,0 tys. zł, natomiast stan na 31 grudnia 2024 r. 5 000 000,0 tys. zł. Różnica w stanie środków pomiędzy 1 stycznia 2024 r. a 31 grudnia 2024 r. wynosiła 1 200 000,0 tys. zł, co daje średnią na miesiąc w wysokości 100 000,0 tys. zł.

⁸⁶ Dotyczy 20 dyspozycji złożonych na okres 364 dni, od 22 grudnia 2023 r. do 20 grudnia 2024 r. Wskazana kwota przedstawia wyliczenie odsetek od ww. dyspozycji za okres od 1 stycznia 2024 r. do 20 grudnia 2024 r. Kwota odsetek za cały okres, na który lokata została założona wyniosła 190 616,3 tys. zł.

⁸⁷ Tj. za okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. (środki były przekazywane w zarządzanie overnight 253 dni w roku).

(akta kontroli: t. I str. 168; t. VI, str. 8-22, 331-341)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.1.4. Realizacja zadań

Opis stanu
faktycznego

W 2024 r. z FP wypłacono średniorocznie 119,8 tys. zasiłków dla bezrobotnych, tj. więcej o 0,9% niż w 2023 r. Kwota wydatkowana na ten cel wyniosła 2 531 528,6 tys. zł i była wyższa o 14,3% niż w 2023 r.

(akta kontroli: t. V, str. 80-86, 124)

W 2024 r. udział w aktywnych formach wsparcia rozpoczął 236,8 tys. bezrobotnych (o 2,8% mniej niż w roku 2023), z czego 77,5 tys. osób rozpoczął staż, 33,1 tys. osób zostało skierowanych do podjęcia pracy subsydiowanej, 29,9 tys. osób rozpoczął prace interwencyjne, 29,7 tys. osób szkolenia.

Według stanu na koniec 2024 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy wyniosła 786,2 tys., co oznacza spadek w stosunku do końca 2023 r. o 0,3%. W 2024 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 1250,4 tys. bezrobotnych (spadek o 1,2% w stosunku do 2023 r.) oraz odnotowano 1252,5 tys. wyrejestrowań (o 2,9% mniej niż w 2023 r.). Głównym powodem wyrejestrowań w 2024 r. było podjęcie pracy przez bezrobotnych (55,0% wszystkich wyrejestrowań). Pracę podjęło 687,6 tys. bezrobotnych (wzrost o 0,1% w porównaniu do 2023 r.).

(akta kontroli: t. V, str. 124)

W układzie zadaniowym koszty FP były realizowane w ramach funkcji 14 *Rynek pracy* oraz zadania 14.1.W *Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu* oraz czterech podzadań.

Dla zadania 14.1.W określono dwa cele: *Przygotowanie młodzieży do aktywnego i skutecznego poruszania się po rynku pracy*, dla którego przypisano miernik – *liczba osób w wieku 15-25 lat objętych formami wsparcia w ramach rozwoju zawodowego oferowanymi przez OHP* oraz *Zapewnienie wsparcia osobom bezrobotnym w powrocie na rynek pracy*, dla którego przypisano miernik – *liczba osób objętych aktywnymi programami rynku pracy*. Wartość pierwszego miernika przyjęto w liczbie 60 tys. osób, a wykonano na poziomie 80,5 tys. osób (134,2%). Wartość drugiego miernika przyjęto w liczbie 303,8 tys. osób. Wykonanie wyniosło 223,9 tys. osób (73,7%).

W zakresie odchylenia w realizacji pierwszego miernika, Dyrektor Departamentu Rynku Pracy wyjaśniła, że OHP sporządzają plan na następny rok na przełomie III i IV kwartału roku poprzedzającego okres planistyczny. Na zaplanowanie w tym czasie wielkości miernika mają wpływ trudne do oszacowania wartości liczbowe w zakresie, m.in. uczestników OHP, którzy zostaną zrekrutowani do jednostek opiekuńczo-wychowawczych. W zakresie drugiego miernika, Dyrektor DRP wyjaśniła, że wartość planowana określona została w oparciu o plan wydatków z FP przewidzianych na aktywne programy rynku pracy, przy założeniu średniego kosztu aktywizacji na poziomie 12,0 tys. zł⁸⁸. Jednocześnie wydatki PUP na aktywne formy pomocy były niższe od planowanych, a koszt aktywizacji jednej osoby był wyższy od założonego.

⁸⁸ Tj. 3 645 717,0 tys. zł podzielone przez średni koszt aktywizacji dało wartość 303,8 tys. osób.

Dla podzadania 14.1.4 oraz działania 14.1.4.3 określono cel Aktywizacja zawodowa młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez wspieranie transferu edukacja-zatrudnienie. Dla podzadania przyjęto miernik – liczba osób, które otrzymały zatrudnienie za pośrednictwem OHP. Wartość miernika – 22,0 tys. osób, natomiast wykonanie wyniosło 20,7 tys. osób (94,1%).

(akta kontroli: t. V, str. 124; t. VI, str. 299-300)

Stopień wykonania planu finansowego FP monitorowany był m.in. w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach sporządzanych przez dysponenta FP: Rb-33 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego oraz Rb-40 z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2024 r., planu finansowego państwowego funduszu celowego; Rb-N o stanie należności i Rb-Z o stanie zobowiązań; MRPiPS-02 o przychodach i wydatkach FP⁸⁹. Na podstawie ww. sprawozdań dokonywana była w okresach sprawozdawczych analiza wykonania zadań FP, podejmowano decyzje o dokonaniu niezbędnych przesunięć w planie. Nadzór nad prawidłowym realizowaniem zadań finansowanych ze środków FP realizowany był poprzez angażowanie środków zgodnie z planem finansowym FP. Procedury nadzoru, kontroli i realizacji planów FP zostały dodatkowo uregulowane zarządzeniem nr 46 Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 października 2021 r. w sprawie procedury nadzoru, kontroli i realizacji planów finansowych części budżetowych i państwowych funduszy celowych, których dysponentem jest Minister Rodziny i Polityki Społecznej⁹⁰ oraz zarządzeniem nr 29 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 lipca 2024 r. w sprawie wprowadzenia procedury nadzoru, kontroli i realizacji planów finansowych części budżetowych i państwowych funduszy celowych, których dysponentem jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁹¹.

(akta kontroli: t. VI, str. 9-11)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację zadań FP. Prawidłowo zrealizowano Plan finansowy FP. W wyniku kontroli próby kosztów w wysokości 3467,5 tys. zł związanych z obsługą FP, które stanowiły 11,3% kosztów rodzajowych podlegających badaniu, stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ufp. Stwierdzono, że zarządzano wolnymi środkami w sposób zgodny z ufp.

OBSZAR

3.2. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta FP:

- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33);
- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na rok 2024 planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40);
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z);
- rocznego sprawozdania z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2).

⁸⁹ Na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1799).

⁹⁰ Dz. Urz. MRPiPS poz. 48, ze zm.

⁹¹ Dz. Urz. MRPiPS poz. 29.

Kwoty wykazane w wymienionych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: t. V, str. 1-124)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje roczne sprawozdania za 2024 r. z wykonania planu finansowego FP. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

IV. Wyniki kontroli części 44 – Zabezpieczenie społeczne

1. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych;
- prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań;
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych;
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy o finansach publicznych.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 44 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- analizy wybranej próby wydatków bieżących dysponenta III stopnia,
- analizy wydatków ponoszonych na działania promocyjne i reklamowe oraz usługi doradcze i eksperckie,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówień publicznych,

- przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych prowadzonych dla części 44 – Zabezpieczenie społeczne,
- kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analizy prawidłowości sporządzania wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa w ramach części 44 i BŚE.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3 *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności*.

2. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Na podstawie wyników kontroli 12,7% wydatków budżetu państwa oraz 92,0% wydatków BŚE zrealizowanych przez dysponenta III stopnia w 2024 r. w części 44 stwierdzono, że środki publiczne zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ufp. Dysponent części 44, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu.

Stwierdzono nieprawidłowości polegające na dokonaniu 16 zapisów w budżecie środków europejskich, na łączną kwotę 52 070,5 tys. zł niezgodnie z obowiązującą w MRPiPS polityką rachunkowości oraz niedochowaniu terminu rozliczenia czterech dotacji dofinansowanych w ramach programów realizowanych przez Ministerstwo na łączną kwotę 682,6 tys. zł. Wskazane nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w 2024 r.

NIK oceniła pozytywnie efekty uzyskane w wyniku wydatkowania środków, wykorzystanie rezerw celowych oraz przestrzeganie ustalonych dla części 44 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia. Pozytywnie zaopiniowano prawidłowość sprawozdań rocznych za 2024 r. sporządzonych przez dysponenta części 44 oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w tej części.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności

OBSZAR

3.1. Dochody budżetowe

W ustawie budżetowej w części 44 zaplanowano dochody w wysokości 232,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 1488,4 tys. zł, tj. 641,6% planu. Z wyjaśnień Dyrektora Departamentu Budżetu⁹² wynika, że na etapie planowania budżetu nie było możliwe oszacowanie i ujęcie w ustawie budżetowej na rok 2024 odpowiednich kwot dochodów z uwagi na ich niestály charakter i brak możliwości skalkulowania ich wielkości.

W porównaniu do wykonania w 2023 r. dochody były niższe o 50,3%. Na kwotę uzyskanych dochodów złożyły się głównie:

⁹² Dalej: DB.

- zwroty niewykorzystanych dotacji oraz płatności związanych z realizacją projektów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej – 508,1 tys. zł;
- zwroty niewykorzystanej części dotacji celowej przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁹³ wraz z odsetkami – 297,0 tys. zł;
- wpływy z tytułu kar pieniężnych za niedotrzymanie warunków umów na dostawy żywności w ramach programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 oraz wpływy ze zwrotów niewykorzystanej części dotacji oraz płatności na dostawy żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2024-2020 wraz z odsetkami – 280,6 tys. zł;
- zwroty niewykorzystanych oraz wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem dotacji udzielonych na realizację zadań w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni +” i programu na rzecz zatrudnienia socjalnego wraz z odsetkami, a także wpływów z tytułu kar pieniężnych od osób fizycznych – 82,7 tys. zł.

Należności pozostałe do zapłaty na koniec 2024 r. wyniosły 581,5 tys. zł i w porównaniu z 2023 r. były wyższe o 6,2%. Należności dotyczyły głównie zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości (306,6 tys. zł), naliczonych odsetek (194,9 tys. zł) oraz kar pieniężnych od osób fizycznych, kosztów postępowania sądowego, kosztów egzekucyjnych, najmu składników majątkowych Skarbu Państwa i pozostałych wpływów (80,0 tys. zł).

(akta kontroli: t. XI, str. 1-8, 20-69, 72-96)

OBSZAR

3.2. Wydatki

3.2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

1. Wydatki budżetu państwa na 2024 r. w części 44 zaplanowano w ustawie budżetowej w wysokości 3 948 195,0 tys. zł (w tym – dysponent III stopnia w wysokości 126 914,0 tys. zł). W wyniku dokonanych w ciągu roku 34 zmian⁹⁴ na podstawie decyzji MF kwota wydatków uległa zwiększeniu per saldo o 15 395,3 tys. zł. Plan zwiększono o środki z rezerw celowych w łącznej wysokości 26 434,7 tys. zł. Zmniejszono natomiast o kwotę 6077,4 tys. zł w związku z jej przeniesieniem do części 31 i 63 z przeznaczeniem na realizację projektów współfinansowanych ze środków UE oraz o kwotę 4962,0 tys. zł w związku z jej przeniesieniem do części 16 – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów⁹⁵. Ostatecznie planowane wydatki po zmianach wyniosły 3 963 590,3 tys. zł.

Wydatkowano 3 879 320,8 tys. zł, co stanowiło 98,3% kwoty ujętej w ustawie budżetowej i 97,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. wydatki były niższe o 64,1%, co wynikało głównie z braku wpłaty z budżetu państwa do Funduszu Solidarnościowego⁹⁶.

⁹³ Dalej: PFRON.

⁹⁴ Łącznie dokonano 96 zmian, przy czym 62 były to zmiany wewnętrzne (pomiędzy paragrafami).

⁹⁵ Na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2024 r. w sprawie przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, dotacji podmiotowej i celowej określonych w ustawie budżetowej na rok 2024. (Dz. U. poz. 971).

⁹⁶ W 2023 r. wpłata do Funduszu Solidarnościowego wyniosła 6 880 000,0 tys. zł.

Wydatki w części 44 (łącznie z wydatkami dysponenta III stopnia) obejmowały (w nawiasach podano odpowiednio udział w planie po zmianach i udział w wydatkach ogółem z części 44):

- dotacje celowe – 3 741 281,0 tys. zł (98,4% i 96,4%);
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 88 881,1 tys. zł (92,6% i 2,3%);
- wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków, pochodzących z budżetu UE – 46 410,9 tys. zł – (73,7% i 1,2%);
- wydatki majątkowe – 2313,2 tys. zł (87,5% i 0,05%);
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 434,6 tys. zł (78,1% i 0,01%).

Wydatki dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w wysokości 96 985,6 tys. zł, co stanowiło 80,8% planu po zmianach. W porównaniu do 2023 r. wydatki dysponenta III stopnia były niższe o 11,8%. Wydatki dysponenta III stopnia kształtowały się następująco:

- wydatki bieżące – 88 881,1 tys. zł (92,6% planu po zmianach);
- wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – 5 356,7 tys. zł (25,6% planu po zmianach);
- wydatki majątkowe – 2313,2 tys. zł (87,5% planu po zmianach);
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 434,6 tys. zł (78,1% planu po zmianach).

(akta kontroli: t. XI, str. 9-15, 20-69, 97-118)

2. Badaniem objęto 49 dowodów księgowych o łącznej wartości 10 023,3 tys. zł⁹⁷ (kwota finansowana z części 44), co stanowiło 37,5% pozapłacowych wydatków dysponenta III stopnia. Kwota ta obejmowała także wydatki majątkowe w wysokości 27,5 tys. zł. Doboru dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym. Próba 42 dowodów księgowych na łączną kwotę 9724,3 tys. zł została wylosowana metodą monetarną (MUS). Pozostałe siedem dowodów księgowych na kwotę 299,0 tys. zł dobrano w sposób celowy. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie badania próby wydatków. Wydatki były legalne, celowe, rzetelne i gospodarne.

(akta kontroli: t. XII, str. 490-493, 511-514)

3. Wydatki na wynagrodzenia w części 44 wyniosły 57 385,3 tys. zł, w tym 54 143,5 tys. zł na wydatki osobowe i 3241,8 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenie roczne. Limit wydatków na wynagrodzenia, który według planu po zmianach wynosił 60 062,1 tys. zł, nie został przekroczony – kwota wydatków stanowiła 95,5% kwoty ujętej w planie. W stosunku do 2023 r. kwota wydatków na wynagrodzenia była wyższa o 18,3%. Wzrost wydatków związany był głównie ze zwiększeniem kwoty bazowej dla członków korpusu służby cywilnej.

Niepełne wydatkowanie środków na wynagrodzenia wynikało głównie z:

- przesunięcia w czasie realizacji projektów w ramach FERS w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych⁹⁸ i Departamencie Pomocy Społecznej⁹⁹;

⁹⁷ Kwota 167,7 tys. zł dotyczy budżetu środków europejskich.

⁹⁸ Dalej: BON.

⁹⁹ Dalej: DPS.

- przedłużającego się procesu rekrutacji pracowników w ramach projektu FAMI¹⁰⁰;
- późniejszym niż planowano oddelegowaniem pracowników Ministerstwa do Stałego Przedstawicielstwa RP w Brukseli w ramach przygotowań do sprawowania Prezydencji.

Przeciętne zatrudnienie¹⁰¹ w części 44 w 2024 r., w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wynosiło 379 etatów i było niższe w porównaniu z 2023 r. o dwa etaty. Stan zatrudnienia na koniec 2024 r. wyniósł 394 etaty i był niższy od stanu na koniec 2023 r. o 10 etatów.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 12,6 tys. zł i w porównaniu do 2023 r. było wyższe o 18,9%.

(akta kontroli: t. IX, str. 534-541, t. XI, str. 43-62 t. XII, str. 28-30, 242-256)

4. W ramach postępowań o udzielenie zamówień publicznych w oparciu o Pzp zawarto 28 umów na kwotę 39 799,1 tys. zł finansowanych/współfinansowanych z części 44. W 2024 r. udzielono 254 zamówienia publiczne z wyłączeniem Pzp, które były finansowane/współfinansowane z części 44, na łączną kwotę 10 669,3 zł tys. zł.

Badaniem objęto trzy zamówienia publiczne o łącznej wartości 1339,0 tys. zł, w tym jedno przeprowadzone w trybie Pzp, jedno z wyłączeniem przepisów Pzp na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym¹⁰² oraz jedno o wartości nieprzekraczającej 130,0 tys. zł netto udzielone z wyłączeniem przepisów Pzp. W ramach realizacji zbadanych zamówień w 2024 r. poniesiono wydatki w wysokości 1320,5 tys. zł (łącznie dla części 31, 44 i 63), z czego 585,0 tys. zł sfinansowano z części 44:

- zamówienie w ramach trybu podstawowego bez negocjacji na wykonanie usługi dotyczącej zakupu przestrzeni reklamowej w prasie drukowanej ogólnopolskiej i regionalnej wraz z przeniesieniem na portal internetowy danego tytułu, na potrzeby działań promocyjno-informacyjnych realizowanych przez MRPiPS¹⁰³. Wartość zawartej umowy wyniosła 800,0 tys. zł brutto, a wydatkowanie środków w wyniku jej realizacji wyniosło 781,5 tys. zł¹⁰⁴. W wyniku badania stwierdzono, że zamówienie to zostało udzielone zgodnie z Pzp i regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w MRPiPS;

(akta kontroli: t. I, str. 225-243, t. IX, str. 1-58, 221-429)

- zamówienie na świadczenie na rzecz MRPiPS usług hotelowych obejmujących zakwaterowanie, udostępnienie sal konferencyjnych oraz usług gastronomicznych dla uczestników konferencji szkoleniowych dotyczących zasad wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia w związku z wdrożeniem realizacji świadczenia wspierającego wprowadzonych ustawą o świadczeniu wspierającym, w terminach: 12-14 lutego 2024 r. (I termin szkolenia); 14-16 lutego 2024 r. (II termin szkolenia); 21-23 lutego 2024 r. (III termin szkolenia) oraz 27-29 lutego 2024 r. (IV termin szkolenia)¹⁰⁵. Zamówienie z wyłączeniem przepisów Pzp na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o świadczeniu wspierającym. Wydatkowano 419,0 tys. zł, tj.

¹⁰⁰ Fundusz Azylu, Migracji i Integracji w Polsce.

¹⁰¹ Dane na podstawie Rb-70 – sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

¹⁰² Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, ze zm.; dalej: ustawa o świadczeniu wspierającym.

¹⁰³ BDG-V.2710.16.2024.AZ.

¹⁰⁴ Z części 44 sfinansowano wydatki w wysokości 108,4 tys. zł.

¹⁰⁵ BON/7/2024.

100% wartości zawartej umowy, w całości z części 44. Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nierzetelnym sporządzeniu protokołu odbioru oraz nierzetelnym przeprowadzeniu kontroli dowodu księgowego stanowiącego podstawę dokonania wydatku na kwotę 419,0 tys. zł. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: t. IX, str. 430-544)

- zamówienie na przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych w medium społecznościowym MRPiPS, w zależności od potrzeb zamawiającego w obszarze praca, rodzina i zabezpieczenia społeczne¹⁰⁶. Wydatkowano 120,0 tys. zł, tj. 100% wartości zawartej umowy, w tym z części 44 sfinansowano wydatki w wysokości 57,6 tys. zł.

Ustalono, że zaproszenia do składania ofert wysłano do trzech potencjalnych wykonawców 5 kwietnia 2024 r. o godz. 16.55 i 16.58 (piątek), wyznaczając im termin przygotowania i złożenia oferty 9 kwietnia 2024 r. (wtorek) do godz. 10.00. W odpowiedzi na zapytanie, oferty złożyło dwóch wykonawców.

Według wyjaśnień Dyrektora Biura Ministra, zapytanie ofertowe skierowane zostało do firm specjalizujących się w obsłudze działań informacyjno-promocyjnych w mediach społecznościowych, a w szczegółowym opisie przedmiotu zamówienia precyzyjnie określono warunki zapytania ofertowego i współpracy, w tym cel kampanii, budżet, wartość jednostkowych pakietów oraz segmenty grup docelowych. Ponadto zakres działalności tego rodzaju usług obejmował pełną dyspozycyjność, dlatego też przygotowanie oferty we wskazanym terminie nie powinno stanowić problemu.

NIK wskazuje, że zbyt krótki termin na złożenie oferty może skutkować rezygnacją potencjalnych wykonawców z udziału w postępowaniu. Ponadto rodzi to ryzyko, że potencjalni wykonawcy nie zdążą wykonać kalkulacji co spowoduje konieczność powtórzenia zapytania ofertowego. Istnieje również zagrożenie, że krótki czas na oszacowanie kosztów i termin realizacji usługi, wpłynie na podwyższenie ceny usługi.

Należy zaznaczyć, że w latach poprzednich, przy wyborze wykonawcy zamówienia publicznego o wartości nieprzekraczającej 130,0 tys. zł netto, występowały przypadki wyznaczania potencjalnym wykonawcom krótkiego terminu przygotowania oferty¹⁰⁷. NIK formułowała w tym zakresie wnioski pokontrolne. Mimo, że Minister poinformował o ich przyjęciu do realizacji, to w 2024 r. taka sytuacja ponownie miała miejsce.

(akta kontroli: t. I, str. 144-145, 247-301, t. X, str. 13-116)

Minister prawidłowo wywiązywał się z obowiązku publikacji i zapewnienia aktualności planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2024 r. Zarówno plan, jak i jego aktualizacje zostały zamieszczane na stronie internetowej zamawiającego oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych Plan postępowań w trakcie roku był aktualizowany siedmiokrotnie. Ostatnia aktualizacja miała miejsce 31 grudnia 2024 r. Minister przekazał Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych

¹⁰⁶ DKP/6/UM/2024/AB.

¹⁰⁷ Kontrola nr P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w częściach: 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne, 63 – Rodzina oraz wykonanie planów finansowych Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowego KPS.410.1.4.2024 oraz kontrola P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w częściach: 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne, 63 – Rodzina oraz wykonanie planów finansowych Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowego KPS.410.001.03.2023, KPS.410.001.04.2023, KPS.410.001.05.2023.

zamówieniach za 2024 r. 27 lutego 2025 r., tj. w terminie określonym w art. 82 ust. 2 ustawy Pzp.

(akta kontroli: t. I, str. 302-352)

5. W 2024 r. zawarto 127 umów z osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej (o 128 mniej niż w 2023 r.) na łączną kwotę 843,3 tys. zł o 40,3% mniej niż w 2023 r. Wydatki z części 44 wyniosły 179,7 tys. zł i były o 85,7% niższe niż w 2023 r.

Zawarto 87 umów o dzieło (58% ogółu zawartych umów), z tytułu których w 2024 r. nie poniesiono wydatków, ze względu na przekazanie zadań z zakresu polityki senioralnej do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dotyczyły one przeprowadzenia oceny merytorycznej ofert złożonych w ramach programu „Aktywni+” na lata 2021-2025 edycja 2024 oraz przygotowania raportów z oceny merytorycznej ofert w formie karty oceny merytorycznej ofert.

Ponadto w 2024 r. realizowana była umowa zlecenie na kwotę 54,0 tys. zł¹⁰⁸ z jedną osobą wykonującą zadania podstawowe w komórce merytorycznej (umowę objęto szczegółowym badaniem). Na ten cel w roku 2024 wydatkowano 49,5 tys. zł. Przedmiotem tej umowy były usługi doradcze i wsparcie merytoryczne pracowników Wydziału ds. Programów Żywnościowych współfinansowanych z UE w Departamencie Pomocy i Integracji Społecznej, realizujących zadania Instytucji Zarządzającej do Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ), współfinansowanego ze środków FAED¹⁰⁹ oraz Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027¹¹⁰ współfinansowanego ze środków EFS+¹¹¹.

Zawarcie umowy uzasadniano koniecznością zapewnienia ciągłości zadań i wsparcia merytorycznego i eksperckiego pracowników Wydziału w zakresie spraw finansowych dotyczących Programów, co było spowodowane i wynikało z braku obsady pracownika ds. obsługi płatności i planowania budżetowego w Wydziale do spraw Programów Żywnościowych współfinansowanych z UE. Przyczyną braku zatrudnienia pracownika na etat i powierzenia mu zadań w ramach umowy o pracę były trudności w rozstrzygnięciu naborów na specjalistę w latach 2021-2022, ograniczona liczba specjalistów z doświadczeniem na rynku pracy, którzy spełnialiby wymagania, posiadających wiedzę i doświadczenie w obszarze rozliczania projektów realizowanych w ramach Programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich.

Podstawą wypłaty wynagrodzenia był wystawiany raz w miesiącu rachunek oraz protokół odbioru, podpisany przez zleceniodawcę. Do protokołu odbioru załączana była informacja wskazująca liczbę godzin realizacji przedmiotu umowy w danym miesiącu.

Kontrola wykazała, że wydatki w ramach zawartych umów zrealizowano prawidłowo. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zawierania umów cywilnoprawnych.

(akta kontroli: t. XII, str. 31-151)

6. Wydatki majątkowe wyniosły 2313,2 tys. zł w 2024 r., co stanowiło 87,5% planu po zmianach. Były one mniejsze o 11,7% od wydatków z 2023 r.¹¹².

¹⁰⁸ Umowa zlecenia nr DPS/FEPŻ/1/2024.

¹⁰⁹ Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

¹¹⁰ Dalej: FEPŻ.

¹¹¹ Europejski Fundusz Społeczny Plus.

¹¹² Wydatki majątkowe w 2023 r. wyniosły 2619,9 tys. zł.

W planie rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych na 2024 r. zaplanowano 2027,0 tys. zł na wydatki majątkowe obejmujące realizację siedmiu zadań, w tym trzy zadania polegające na budownictwie inwestycyjnym w kwocie 438,0 tys. zł: przebudowa budynków przy ul. Nowogrodzkiej 1/3/5 w Warszawie (245,0 tys. zł), agregat prądotwórczy do budynku przy ul. Brackiej 4 – dokumentacja projektowa, zakup i montaż (168,0 tys. zł) oraz wykonanie dokumentacji projektowej przystosowania zasilania elektryczno-energetycznego obiektu na potrzeby instalacji mobilnego agregatu prądotwórczego oraz modernizacja instalacji elektrycznej do podłączenia agregatu prądotwórczego (25,0 tys. zł). Zaplanowano także cztery zakupy inwestycyjne niezwiązane z budownictwem w łącznej kwocie 1589,0 tys. zł¹¹³.

W trakcie roku dokonano zmian w planie, zwiększając go do 2643,6 tys. zł. Wprowadzono pięć nowych zadań inwestycyjnych, spośród których z jednego – system klimatyzacji w budynku położonym przy ul. Brackiej 4, w trakcie roku zrezygnowano (32,4 tys. zł). Wprowadzono też dwa nowe zakupy inwestycyjne o łącznej wartości 32,7 tys. zł dotyczące zakupu rejestratora i zakupu sprzętu audio-video.

Największe z planowanych zadań dotyczyło rozbudowy infrastruktury serwerowej i oprogramowania narzędziowego (821,5 tys. zł) oraz przebudowy urządzeń sanitarno-higienicznych w budynku MRPiPS przy ul. Żurawiej 4a (515,3 tys. zł).

Łącznie w planie po zmianach znalazło się 12 zadań, spośród których jedno – agregat prądotwórczy przy ul. Brackiej 4 – dokumentacja projektowa, zakup i montaż wykonane zostało w 3,5%¹¹⁴, czego powodem były problemy z wyłonieniem wykonawcy zadania. Wykonanie zadania polegającego na przebudowie budynków Ministerstwa przy ul. Nowogrodzkiej 1/3/5 wyniosło 60,7%. Nie zrealizowano zadania w zakresie wykonania dokumentacji projektowej schodów przeciwpożarowych wraz z platformą dla osób ze szczególnymi potrzebami znajdujących się w łączniku na piątym piętrze. Powodem tego była konieczność uzgodnienia projektu z rzeczoznawcą ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych i z tego względu została przesunięta na następny rok.

Badaniem objęto dwa wydatki na zakupy inwestycyjne dobrane celowo, na łączną kwotę 27,5 tys. zł, tj. 1,2% ogółu wydatków majątkowych w części 44. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wydatków majątkowych.

(akta kontroli: t. X, str. 519-540)

7. W 2023 i 2024 r. nie wystąpiły w części 44 wydatki, które nie wygasły z końcem roku budżetowego.

(akta kontroli: t. XI, str. 9-13, 97-118)

8. W wyniku dokonanych w ciągu roku 34 zmian na podstawie decyzji MF kwota wydatków uległa zwiększeniu per saldo o 15 395,3 tys. zł. Plan zwiększono głównie o środki z rezerw celowych w łącznej wysokości 26 434,7 tys. zł. Rezerwy celowe przyznano na podstawie 23 decyzji MF z przeznaczeniem m.in. na:

¹¹³ Modernizacja infrastruktury sieciowej MRPiPS, modernizacja infrastruktury i oprogramowania wykorzystywanych na potrzeby organizacji pracy i kontroli zarządczej MRPiPS, rozbudowa infrastruktury serwerowej i oprogramowania narzędziowego i wykup autorskich praw majątkowych.

¹¹⁴ Plan po zmianach – 201,8 tys. zł, wykonanie – 7,1 tys. zł.

- realizację działań w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027¹¹⁵ – przyznano 24 489,3 tys. zł, które wydatkowano w 100,0%;
- realizację zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r.¹¹⁶ – przyznano 929,3 tys. zł, wydatkowano na poziomie 70,5%;
- realizację projektu pn.: „MOCOWIEC – MOdel CałOściowego Wsparcia IntEgracji Cudzoziemców” nr FAMI.02.01-IZ.00-0019/24 w ramach Programu Polski Program Funduszu Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027¹¹⁷ – przyznano 245,9 tys. zł, wydatkowano na poziomie 23,9%;
- utworzenie i utrzymanie portalu informacyjnego oraz infolinii „Za życiem”¹¹⁸ – przyznano 8,9 tys. zł, które wydatkowano w 100,0%.

Łącznie z rezerw celowych wydatkowano 25 844,7 tys. zł, tj. 97,8%. Kwota niewydatkowanych środków z rezerw wyniosła 590,0 tys. zł. Kontrolą objęto wykorzystanie trzech rezerw celowych¹¹⁹ w łącznej wysokości 25 664,6 tys. zł stanowiące 97% kwoty wydatków z rezerw celowych.

(akta kontroli: t. VII, str. 3-79, 109-197)

Kontrolą objęto także rozdysponowanie rezerwy celowej w części 83 poz. 25 – środki przeznaczone na zadania określone w ustawie o pomocy społecznej oraz na opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz na finansowanie lub dofinansowanie zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w części przeznaczonej na dofinansowanie wypłat zasiłków stałych w kwocie 39 234,7 tys. zł. Stwierdzono, że MRPiPS przyznał każdemu z 11 wojewodów, którzy zgłaszali zapotrzebowanie na dofinansowanie wypłat zasiłków stałych, środki z ww. rezerwy celowej w wysokości 35,38% zgłoszonej kwoty¹²⁰.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wydatkowania środków z rezerw.

(akta kontroli: t. VII, str. 366-580)

9. Minister po otrzymaniu informacji od departamentów merytorycznych, działając na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp, podjął 14 decyzji o blokadzie

¹¹⁵ Rezerwa pozycja 8 – Rezerwa na realizację Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027.

¹¹⁶ Rezerwa poz. 62 – Rezerwa na sfinansowanie zadań związanych z przygotowaniem i sprawowaniem Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w I połowie 2025 r.

¹¹⁷ Rezerwa poz. 8 – Rezerwa na realizację projektu pn.: „MOCOWIEC – MOdel CałOściowego Wsparcia IntEgracji Cudzoziemców” nr FAMI.02.01-IZ.00-0019/24 w ramach Programu Polski Program Funduszu Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027.

¹¹⁸ Rezerwa poz. 33 – Środki przeznaczone na finansowanie realizacji przedsięwzięcia pod nazwą: Utworzenie i utrzymanie portalu informacyjnego oraz infolinii „Za życiem”.

¹¹⁹ Przyznanych decyzjami z 10 czerwca 2024 r., 19 lipca 2024 r., 30 sierpnia 2024 r., 26 września 2024 r., 27 września 2024 r., 4 października 2024 r., 15 października 2024 r. (poz. rezerwy 62); z 24 października 2024 r. i 31 października 2024 r. (poz. rezerwy 8) oraz z 20 sierpnia 2024 r. i 28 października 2024 r. (poz. rezerwy 8).

¹²⁰ Woj. dolnośląskie zapotrzebowanie – 11 000,0 tys. zł, dofinansowanie – 3892,0 tys. zł; woj. kujawsko-pomorskie zapotrzebowanie – 12 904,4 tys. zł, dofinansowanie 4565,9 tys. zł; woj. lubelskie zapotrzebowanie – 7234,7 tys. zł, dofinansowanie – 2559,8 tys. zł; woj. łódzkie zapotrzebowanie – 5830,5 tys. zł, dofinansowanie – 2063,0 tys. zł; woj. małopolskie zapotrzebowanie – 15 605,0 tys. zł, dofinansowanie – 5521,4 tys. zł; woj. mazowieckie zapotrzebowanie 22 589,7 tys. zł, dofinansowanie – 7992,7 tys. zł; woj. opolskie zapotrzebowanie 2526,4 tys. zł, dofinansowanie – 893,9 tys. zł; woj. podkarpackie zapotrzebowanie – 6500,0 tys. zł, dofinansowanie – 2299,8 tys. zł; woj. podlaskie zapotrzebowanie – 3399,5 tys. zł, dofinansowanie – 1202,8 tys. zł; woj. pomorskie zapotrzebowanie 15 000,0 tys. zł, dofinansowanie – 5307,3 tys. zł; woj. świętokrzyskie – 8298,1 tys. zł, dofinansowanie – 2936,0 tys. zł.

wydatków, dotyczących nadmiaru posiadanych środków zaplanowanych w części 44 na łączną kwotę 36 186,6 tys. zł, co stanowiło 0,9% planowanych wydatków w 2024 r. Siedem decyzji o blokadach na łączną kwotę 21 967,8 tys. zł podjęto w grudniu, pozostałe decyzje odpowiednio: jedną w sierpniu, trzy w październiku oraz jedną w listopadzie 2024 r. Niewykorzystanie środków finansowych wynikało z poniesienia niższych niż planowano wydatków m.in. w efekcie:

- oszczędności powstałych w ramach środków przeznaczonych na dotację celową z budżetu państwa dla PFRON – 15 760,6 tys. zł;
- niewykorzystania, z powodu przesunięcia terminów rozpoczęcia realizacji, środków przeznaczonych na realizację projektów pn. „Standaryzacja modelu zatrudnienia wspomagane w Polsce” „Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami”, „Opracowanie i przetestowanie narzędzi wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami – kręgi wsparcia oraz modelu wspieranego podejmowania decyzji, w tym asystenta prawnego”, „Przygotowanie kompleksowego i zintegrowanego systemu orzekania o niepełnosprawności” oraz „Opracowanie i przestrzeganie modelu wsparcia dla rodzin z osobą z niepełnosprawnością lub zagrożoną niepełnosprawnością” w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021- 2027 – 13 330,1 tys. zł;
- niewykorzystania, z powodu przesunięcia terminów rozpoczęcia realizacji, środków przeznaczonych na realizację projektów pn.: „Wsparcie instytucji regionalnych w procesie deinstytucjonalizacji usług społecznych” i „Wsparcie instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021- 2027” – 516,6 tys. zł.

Badaniem objęto trzy decyzje¹²¹ w sprawie blokowania planowanych na rok 2024 wydatków w łącznej kwocie 16 045,3 tys. zł, tj. 44,3% zablokowanych środków. Na podstawie informacji pozyskanych z systemu informatycznego TREZOR, ustalono, że wskazane blokady dokonywane były niezwłocznie po oszacowaniu nadmiaru środków budżetowych. Nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

Prezes Rady Ministrów nie wydawał w 2024 r. dysponentowi części 44 wiążących poleceń wpłaty na FPC ani na Fundusz Pomocy.

(akta kontroli: t. VII, str. 286-365)

10. Według stanu na koniec 2024 r. zobowiązania wyniosły ogółem 5390,4 tys. zł i były o 23,9% mniejsze od kwoty zobowiązań na koniec 2023 r. Obejmowały one głównie wydatki na wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi dla pracowników Ministerstwa za 2024 r. oraz wpłatami na Pracownicze Plany Kapitałowe (4566,3 tys. zł), szkoleń członków korpusu służby cywilnej i kosztów postępowania sądowego (823,9 tys. zł) oraz świadczeń na rzecz osób fizycznych, zakupu materiałów i wyposażenia, zakupu środków żywności, zakupu energii, zakupu usług remontowych, zakupu usług zdrowotnych, zakupu usług obejmujących tłumaczenia, zakupu usług pozostałych (w tym: w zakresie usług IT i produkcji blankietów legitymacji osób niepełnosprawnych). Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz odsetki z tytułu nieterminowych płatności.

(akta kontroli: t. XI, str. 20-42)

¹²¹ Decyzja 44.4143.12.6.2024.BD z 2 grudnia 2024 r., decyzja 44.4143.12.7.2024.BD.FAMI 2021-20278 z 4 grudnia 2024 r. i decyzja 44.4143.12.8.2024.BD z 6 grudnia 2024 r.

11. W ustawie budżetowej na dotacje celowe w ramach części 44 zaplanowano 3 804 463,0 tys. zł. W ciągu roku środki zostały zmniejszone do 3 801 463,0 tys. zł, tj. o 0,1%. Wydatkowano 3 741 281,0 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach. Największą pozycję stanowiły: dotacja z budżetu państwa do Funduszu Solidarnościowego – 2 636 963,0 tys. zł – przeznaczona na dofinansowanie świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji i kosztów obsługi tego świadczenia oraz dotacja dla PFRON – 1 153 500,0 tys. zł, przeznaczona na: wypłatę uprawnionym pracodawcom dofinansowania do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnościami oraz na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień podatkowych.

W 2024 r. na realizację programów dotacyjnych dysponent części przeznaczył łącznie 11 500,0 tys. zł. Z tych środków realizowano m.in.:

- Program na rzecz zatrudnienia socjalnego 2023-2025. Edycja 2024. Celem głównym programu było wzmocnienie uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwijanie oferty podmiotów zatrudnienia socjalnego. Na realizację programu zaplanowano 3000,0 tys. zł. Wsparcie otrzymały 33 podmioty, kwota wypłaconych dotacji wyniosła 2980,0 tys. zł, a zwrotów – 72,2 tys. zł (stan na 13 marca 2025 r.).
- „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym” – edycja 2024. Celem programu było inspirowanie i wspieranie działań nakierowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu bezdomności. Na realizację programu zaplanowano 5500,0 tys. zł. Dotacje otrzymały 44 podmioty, kwota wypłaconych dotacji wyniosła 5461,3 tys. zł, a zwrotów – 65,2 tys. zł (stan na 13 marca 2025 r.).

(akta kontroli: t. VIII, str. 185-230)

Badaniem objęto próbę trzech ofert w programie Pokonać bezdomność w łącznej wysokości 582,6 tys. zł. We wszystkich badanych przypadkach zrealizowano zaplanowane zadania oraz osiągnięto założone rezultaty. We wszystkich sprawach beneficjenci przekazali sprawozdania z wykonania zadania publicznego w terminie do 30 stycznia 2025 r. We wszystkich przypadkach zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło po upływie 30 dni od dnia wpływu do Ministerstwa. Było to sprzeczne z art. 152 ust. 2 ufp. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: t. VIII, str. 231-241, 289-505)

- „Od zależności ku samodzielności” – edycja 2024. Celem głównym programu było umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły, której własnym staraniem nie są w stanie samodzielnie pokonać. Na realizację programu zaplanowano 3000,0 tys. zł. Wsparcie w ramach czterech modułów programu przyznano 46 podmiotom (stowarzyszenia, fundacje, gminy, powiaty, pozostałe jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych), kwota wypłaconych dotacji wyniosła 3000,0 tys. zł, a zwrotów – 30,8 tys. zł (stan na 13 marca 2025 r.).

(akta kontroli: t. XIII, str. 1-80)

Badaniem objęto próbę trzech ofert w programie „Od zależności ku samodzielności” – edycja 2024 w łącznej wysokości 297,0 tys. zł. We wszystkich badanych przypadkach zrealizowano zaplanowane zadania oraz osiągnięto założone rezultaty. Beneficjenci przekazali sprawozdania z wykonania zadania

publicznego w terminie określonym w ogłoszeniach o otwartym konkursie ofert, tj. do 30 stycznia 2025 r. W dwóch przypadkach rozliczenie dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym zostało przez dysponenta zatwierdzone w terminie 30 dni od dnia przekazania. W jednym przypadku rozliczenie dotacji zostało zatwierdzone po upływie 30 dni od dnia przekazania przez beneficjenta, co było sprzeczne z art. 152 ust. 2 ufp. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: t. XIII , str. 81-268)

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji rządowej¹²², zadania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego związane z wykonywaniem programów wieloletnich ustanowionych na rzecz osób starszych na podstawie art. 136 ust. 2 ufp stały się zadaniami Ministra do spraw Polityki Senioralnej. W myśl art. 62 tej ustawy dyrektorzy generalni urzędów obsługujących organy, które utraciły zadania i kompetencje, byli zobowiązani w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy, przekazać sprawy wszczęte i niezakończone dyrektorom generalnym urzędów obsługujących organy, które przejęły te zadania i kompetencje. Ustawa weszła w życie z dniem 1 lipca 2024 r., zatem sprawy, o których mowa ww. przepisie powinny zostać przekazane do 31 lipca 2024 r.

Na podstawie porozumienia z 1 lipca 2024 r., MRPiPS 26 lipca 2024 r. przekazało do Departamentu Polityki Senioralnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów umowy zawarte przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego na wykonywanie programów wieloletnich ustanowionych na rzecz osób starszych. Protokół zdawczo-odbiorczy umów wszczętych i niezakończonych, o których mowa w art. 62 ustawy o zmianach w administracji rządowej, został przekazany do KPRM w dniu 29 lipca 2024 r., tj. w terminie wynikającym z ww. ustawy. Protokół ten, mimo – jak wyjaśnił Dyrektor Generalny MRPiPS – kilkakrotnych prób podejmowanych przez Ministerstwo nie został podpisany przez przedstawicieli Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Ostatecznie sprawy wszczęte i niezakończone przekazane zostały do Departamentu Polityki Senioralnej w dniu 30 stycznia 2025 r., po zawarciu aneksu nr 1 do ww. porozumienia.

(akta kontroli: t. VIII, str. 506-630)

12. Wydatki poniesione w 2024 r. na promocję i reklamę w części 44 wyniosły 227,8 tys. zł i były niższe od wydatków poniesionych w 2023 r. o 95,4%. Wydatki na promocję i reklamę stanowiły 0,2% wydatków dysponenta III stopnia. W 2024 r. Minister przeprowadził m.in. jedną współfinansowaną z części 44 kampanię informacyjno-edukacyjną w medium społecznościowym MRPiPS w obszarze praca, rodzina i zabezpieczenie społeczne. Ponadto z części 44 współfinansowano zakup przestrzeni reklamowej w prasie drukowanej ogólnopolskiej i regionalnej wraz z zamieszczeniem materiału objętego publikacją na portalu danego tytułu, w którym ukaże się wersja drukowana, na potrzeby działań promocyjno-informacyjnych realizowanych przez MRPiPS.

Badaniem objęto umowę zawartą w ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej prowadzonej w medium społecznościowym MRPiPS w obszarze praca, rodzina i zabezpieczenie społeczne o łącznej wartości 120,0 tys. zł, w tym w kwocie 57,6 tys. zł współfinansowaną z części 44¹²³, tj. 25,3% wydatków na promocję i reklamę w części 44. W ramach umowy wykonawca uruchamiał i obsługiwał promocję postów MRPiPS w różnych formatach, w tym filmy i grafiki oraz

¹²² Dz. U. poz. 834; dalej: ustawa o zmianach w administracji rządowej.

¹²³ DKP/6/UM/2024/AB z 15 kwietnia 2024 r.

docierał z postami do wskazanych segmentów odbiorców, estymując minimalne wyświetlenia lub interakcje postów, które podzielone były na jednostkowe pakiety. W załącznikach do umowy określono segmenty odbiorców, minimalną liczbę wyświetleń oraz minimalną liczbę interakcji dla jednego pakietu dla każdego segmentu odbiorców. W ramach umowy MRPiPS przekazało wykonawcy 60 pakietów, w których poruszano zagadnienia związane m.in. z: wcześniakami, aktywnym rodzicem, dniem dziecka, rentą wdowią, wolną Wigilią, bezpieczeństwem pracy, stulatkami i powodzią. Na realizację umowy wydatkowano łącznie 120,0 tys. zł, w tym 57,6 tys. zł z części 44.

(akta kontroli: t. X, str. 1-116)

13. W 2024 r. z części 44 MRPiPS wydatkowano łącznie 703,3 tys. zł na zakup usług doradczych i eksperckich, co stanowiło 0,7% wydatków dysponenta III stopnia.

Umowy dotyczyły głównie sporządzenia opinii na temat wniosków na realizację wsparcia w ramach Programu „Warto być przedsiębiorcą społecznym”, sporządzenia opinii na temat sprawozdań w Programie „Odporność oraz rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej”, opracowania opinii programu i ewentualnych korekt szkolenia z zakresu I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny oraz dla superwizorów pracy socjalnej, usług tłumaczeń z języka polskiego na język migowy, a także przeprowadzenia audytu dostępności cyfrowej, architektonicznej i komunikacyjno-informacyjnej oraz sporządzenie zbiorczego z przeprowadzonego audytu.

Badaniem objęto pięć umów o łącznej wartości 76,1 tys. zł, tj. 10,8% wszystkich wydatków na zakup usług doradczych i eksperckich, w tym jedną umowę zlecenie oraz dwie umowy o dzieło:

- umowa na świadczenie usług tłumaczeń z języka polskiego na język migowy oraz z języka migowego na język polski wraz z weryfikacją merytoryczną i językową native speaker lub innego tłumacza, tłumaczenie symultaniczne na System Komunikacji Osób Głuchoniewidomych, doradztwo eksperckie w zakresie języka migowego, tłumaczenie transmisji na żywo w mediach społecznościowych, tłumaczenie informacji na stronie niepełnosprawni.gov.pl na język migowy¹²⁴. Wartość zawartej umowy wyniosła 51,4 tys. zł brutto, a wydatkowanie środków w wyniku jej realizacji wyniosło 44,8 tys. zł¹²⁵.

(akta kontroli: t. X, str. 117-125, 425-518)

- umowa na udział w posiedzeniu komisji konkursowej, przeprowadzającej konkurs na kandydata na stanowisko dyrektora Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych¹²⁶ – umowa zlecenia. Wydatkowano 1,5 tys. zł, tj. 100% wartości zawartej umowy.

(akta kontroli: t. X, str. 207-244)

- umowa¹²⁷ na sporządzenie do 20 opinii na temat wniosków na realizację wsparcia w ramach wniosku B, złożonych przez podmioty uprawnione do ubiegania się o wsparcie finansowe w ramach Programu „Warto być przedsiębiorstwem społecznym!” na lata 2023-2025. Edycja 2024, w postaci wypełnionych kart opinii, w związku z udzieleniem wsparcia w trybie naboru wniosków, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r.

¹²⁴ BON/1/2024.

¹²⁵ Z części 44 sfinansowano wydatki w wysokości 21,5 tys. zł.

¹²⁶ BDG/8/2024.

¹²⁷ 16/DES/2024.

o ekonomii społecznej¹²⁸ – umowa o dzieło. Wydatkowano 2,6 tys. zł, tj. 100% wartości zawartej umowy.

(akta kontroli: t. X, str. 309-365)

- umowa na sporządzenie do 20 opinii na temat wniosków na realizację wsparcia w ramach wniosku B, złożonych przez podmioty uprawnione do ubiegania się o wsparcie finansowe w ramach Programu „Warto być przedsiębiorstwem społecznym!” na lata 2023-2025. Edycja 2024, w postaci wypełnionych kart opinii, w związku z udzieleniem wsparcia w trybie naboru wniosków, o którym mowa w art. 33 ustawy o ekonomii społecznej¹²⁹ – umowa o dzieło. Wydatkowano 2,6 tys. zł, tj. 100% wartości zawartej umowy.

(akta kontroli: t. X, str. 367-424)

W wyniku badania stwierdzono, że ww. zamówienia zostały udzielone zgodnie z Pzp i regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w MRPiPS. Stwierdzono także, że umowy zostały zrealizowane terminowo i w pełnym zakresie, a efekty i cele realizowanych zadań zostały osiągnięte oraz wykorzystane do działalności MRPiPS. Zlecone zadania nie mogły być zrealizowane bezpośrednio przez pracowników MRPiPS.

- umowa na sporządzenie ekspertyzy w zakresie analizy zasad udzielania przez ośrodki wsparcia ekonomii społecznej¹³⁰, wsparcia w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej w przedsiębiorstwie społecznym¹³¹ wraz z opracowaniem projektu wzorcowego indywidualnego planu reintegracyjnego¹³². Wydatkowano 47,9 tys. zł, tj. 100% wartości zawartej umowy.

Podczas kontroli stwierdzono, że na podstawie aneksu nr 1 do ww. umowy wykonawca zobowiązał się do przeprowadzenia konsultacji z minimum 35 przedsiębiorstwami społecznymi w zakresie ich potrzeb i oczekiwań dotyczących projektu wzorcowego planu reintegracji (minimum jedno PS z każdego województwa). Konsultacje miały zostać przeprowadzone z przedsiębiorstwami społecznymi wytypowanymi przez OWES biorącymi udział w badaniu (§ 1 ust. 2 pkt 1 aneksu) – zgodnie z umową próba badawcza miała stanowić minimum jeden podmiot z każdego województwa posiadający akredytację i status OWES. Aneksiem przedłużono też termin realizacji umowy – wykonawca zobowiązał się zrealizować przedmiot umowy w terminie 90 dni od dnia zawarcia umowy (§ 1 ust. 1 pkt 2 aneksu) – według umowy w terminie nieprzekraczającym 45 dni od dnia podpisania umowy. Wynagrodzenie z tytułu realizacji umowy pozostało na tym samym poziomie.

Zgodnie z protokołem odbioru z 13 grudnia 2024 r., w badaniu udział wzięło tylko 20 przedsiębiorstw społecznych, tj. o 15 mniej (42,8%) niż wskazano ww. aneksie, czego powodem, według informacji realizatora, był brak możliwości wskazania przez ośrodki wsparcia ekonomii społecznej wystarczającej liczby przedsiębiorstw społecznych mogących wziąć udział w konsultacjach oraz odmowy udziału w badaniu ze strony przedsiębiorstw społecznych.

(akta kontroli: t. X, str. 126- 206)

¹²⁸ Dz. U. z 2024 r. poz.113, ze zm.; dalej: ustawa o ekonomii społecznej.

¹²⁹ 17/DES/2024.

¹³⁰ Dalej: OWES.

¹³¹ Dalej: PS.

¹³² DES/2/2024.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor BON przeprowadził nierzetelną kontrolę merytoryczną dowodu księgowego stanowiącego podstawę dokonania wydatku na kwotę 419,0 tys. zł. Faktura wystawiona przez wykonawcę usługi hotelowej zawierała opis zakresu usług nie w pełni zgodny z protokołem odbioru zrealizowanej usługi. Stanowiło to naruszenie rozdziału 4 § 7 ust. 1 pkt 1 instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowych w MRPiPS, zgodnie z którym dokumenty finansowe stanowiące podstawę dokonania wydatków lub mające stanowić podstawę zapisów w księgach rachunkowych, są poddawane kontroli pod względem merytorycznym, tj. polegającym na ustaleniu kompletności i autentyczności zawartych w nich danych, celowości, gospodarności i legalności operacji gospodarczych.

Przedmiotem umowy nr BON/7/2024 z 12 lutego 2024 r. było świadczenie przez wykonawcę usług hotelowych obejmujących zakwaterowanie, udostępnienie sal konferencyjnych oraz usług gastronomicznych dla uczestników konferencji szkoleniowych, w następujących terminach: 12-14 lutego 2024 r. (I termin szkolenia); 14-16 lutego 2024 r. (II termin szkolenia); 21-23 lutego 2024 r. (III termin szkolenia); 27-29 lutego 2024 r. (IV termin szkolenia). Zgodnie z § 2 ust. 8 zawartej umowy podstawą do wystawienia faktury był protokół odbioru stwierdzający prawidłowe wykonanie przedmiotu umowy oraz wysokość należnego wykonawcy wynagrodzenia, podpisany przez zamawiającego najpóźniej do 15 marca 2024 r.

Sporządzony w dniu 1 marca 2024 r. protokół odbioru potwierdzał realizację usług hotelowych w terminach: 13-14 lutego 2024 r. (I termin szkolenia); 15-16 lutego 2024 r. (II termin szkolenia); 22-23 lutego 2024 r. (III termin szkolenia); 28-29 lutego 2024 r. (IV termin szkolenia). Natomiast faktura wystawiona przez wykonawcę zawierała również wykonanie usługi noclegowej w dniach 12 lutego, 14 lutego, 21 lutego i 27 lutego 2024 r. Z wyjaśnień Zastępcy Dyrektora BON wynika, że umowa została zrealizowana zgodnie z jej postanowieniami a kontrola merytoryczna stanowiła potwierdzenie rzeczywistego i zgodnego ze stanem faktycznym wykonania usługi. Powodem nierzetelnego sporządzenia protokołu odbioru usługi hotelowej była natomiast omyłka pisarska osoby sporządzającej dokument.

(akta kontroli: t. IX, str. 430-449, 511-533, t. XII, str. 449-452)

2. W terminie 30 dni od dnia wpływu do MRPiPS nie zatwierdzono czterech sprawozdań, spośród sześciu objętych badaniem, na łączną kwotę 682 554,84 zł. Stanowiło to naruszenie art. 152 ust. 2 ufp:
 - a) w ustawowym terminie nie zatwierdzono trzech sprawozdań, spośród trzech badanych (100%) z wykonania zadania publicznego w ramach programu „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym” – edycja 2024¹³³ na łączną kwotę 582 554,84 zł. Opóźnienia wyniosły 2, 13 i 39 dni,

¹³³ Umowa nr DPS/B/13/2024 z 17 października 2024 r. wraz z aneksem z 11 grudnia 2024 r. – wpływ sprawozdania do MRPiPS 17 stycznia 2025 r., brak pisma o korektę sprawozdania, rozliczenie 18 lutego 2025 r. (32 dni). Umowa nr DPS/B/29/2024 z 23 września 2024 r. – wpływ sprawozdania do MRPiPS 28 stycznia 2025 r., pismo o korektę sprawozdania wysłane do beneficjenta w dniu 25 lutego 2025 r., rozliczenie 12 marca 2025 r. (43 dni). Umowa nr DPS/B/23/2024 z 23 września

- b) w ustawowym terminie nie zatwierdzono jednego sprawozdania, spośród trzech badanych (33,3%) z wykonania zadania publicznego w ramach programu „Od zależności ku samodzielności” – edycja 2024¹³⁴ na kwotę 100 000,0 zł. Opóźnienie wyniosło 11 dni.

Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora Departamentu Pomocy Społecznej powodem nierozliczenia ww. sprawozdań była konieczność złożenia ich korekt przez podmioty dotowane, co wpłynęło na końcowy termin rozliczenia. NIK wskazuje, że art. 152 ust. 2 ufp jednoznacznie określa termin, w jakim powinno nastąpić zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym. Uzupełnienie przez beneficjentów brakującej dokumentacji i składanie dodatkowych wyjaśnień powinno zostać zrealizowane we wskazanym terminie.

(akta kontroli: t. VIII str. 151-176, 293-505, t. XIII, str. 230-268, 269-312)

3.2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

1. W ustawie budżetowej na 2024 r. wydatki BŚE w części 44 zostały zaplanowane w kwocie 176 028,0 tys. zł. W wyniku 10 zmian¹³⁵ dokonanych przez MF, na wniosek Ministra plan wydatków uległ zwiększeniu per saldo o kwotę 126 663,2 tys. zł. Zwiększenia pochodziły ze środków rezerwy celowej – dwie decyzje uruchamiające rezerwę¹³⁶ w łącznej wysokości 220 401,4 tys. zł, z przeznaczeniem na realizację programu FEPŻ. Zmniejszenie planu wynikało z przeniesienia środków do części 31 i 63 z przeznaczeniem na realizację projektów finansowanych ze środków UE w łącznej wysokości 93 738,2 tys. zł. Plan po zmianach wyniósł 302 691,2 tys. zł i był o 60,9% wyższy niż w 2023 r. Wydatki BŚE zostały zrealizowane w kwocie 297 126,9 tys. zł, tj. 168,8% ustawy budżetowej i 98,2% planu po zmianach. Wydatki BŚE w 2024 r. były o 122,0% wyższe niż w 2023 r.¹³⁷.

Z BŚE w części 44 finansowano głównie FEPŻ 2021-2027, w ramach którego zrealizowano wydatki w kwocie 273 278,9 tys. zł, tj. 99,1% planu po zmianach i PO WER 2014-2020, w ramach którego zrealizowano wydatki 21 803,8 tys. zł, tj. 99,6% planu po zmianach.

(akta kontroli: t. XI, str. 29-42)

Badaniem objęto realizację programu FEPŻ 2021-2027, na który w 2024 r. wydatkowano 273 278,9 tys. zł w ramach części 44 (92,0% ogółu wydatków BŚE).

FEPŻ 2021-2027

Program finansowany z EFS+ polegający na wsparciu w formie dostarczania produktów spożywczych (paczki żywnościowe, posiłki) dla osób najuboższych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. MRPiPS pełni w nim rolę Instytucji Zarządzającej. Wydatki FEPŻ 2021-2027 w roku 2024 wykonane zostały w kwocie 273 278,9 tys. zł i były wyższe od wykonania w 2023 r. o 241,3%¹³⁸.

2024 r. – wpływa sprawozdania do MRPiPS 28 stycznia 2025 r., pisma o korektę sprawozdania wysłane do beneficjenta w dniach 21 lutego 2025 r. i 18 marca 2025r., rozliczenie 7 kwietnia 2025 r. (69 dni).

¹³⁴ Umowa nr DPS-IV/42/2024 z 26 listopada 2024 r. – wpływ sprawozdania do MRPiPS 9 stycznia 2025 r., pismo o korektę sprawozdania do beneficjenta 17 lutego 2025 r., rozliczenie 19 lutego 2025 r. (41 dni).

¹³⁵ Łącznie było 22 zmiany, w tym 12 wewnętrznych.

¹³⁶ Rezerwa pozycja 98 - Finansowanie programów z budżetu środków europejskich.

¹³⁷ Wykonanie wydatków w BŚE w 2023 r. wyniosło 133 849,8 tys. zł.

¹³⁸ Wykonanie wydatków na FEPŻ 2021-2027 w 2023 r. wyniosło 80 077,6 tys. zł.

Wydatki na Operację I – Zakup żywności w Podprogramie 2023 (realizacja podprogramu trwała od czerwca 2024 r. do stycznia 2025 r.) wyniosły 241 904,8 tys. zł, a na Operację II – Dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi – 31 374,1 tys. zł. Środki z rezerwy celowej uruchomionej na ten program w wysokości 220 401,4 tys. zł zostały wydatkowane w 100,0%. Realizatorem programu był Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jako Instytucja Pośrednicząca. Dystrybucję żywności w ramach Podprogramu 2023 prowadziło pięć wyłonionych w konkursie organizacji partnerskich ogólnopolskich, które współpracowały z prowadzącymi magazyny organizacjami partnerskimi regionalnymi oraz organizacjami partnerskimi lokalnymi, odpowiedzialnymi za bezpośrednie udostępnianie pomocy żywnościowej odbiorcom końcowym.

W Podprogramie 2023 uczestniczyły 2322 gminy (93%), natomiast pomoc nie była dostępna w 172 gminach (7%). Łączną pomocą żywnościową objęto 985 453 osoby, w tym 72 950 migrantów.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie działań Ministerstwa jako IZ. Na pomoc techniczną MRPiPS wydatkowało 4416,1 tys. zł z przeznaczeniem m.in. na wynagrodzenia wraz z pochodnymi pracowników zaangażowanych w realizację programu, utrzymanie systemu informatycznego, zatrudnienie eksperta zewnętrznego, szkolenia. Ze środków krajowych na realizację FEPŻ 2021-2027 wydatkowano 37 436,1 tys. zł, co stanowiło 97,4% planu po zmianach, w tym 24 489,3 tys. zł z rezerwy celowej.

(akta kontroli: t. XII, str. 325-386)

2. W części 44 w ramach BŚE dokonano dwóch blokad na kwotę 2847,8 tys. zł¹³⁹, które stanowiły 0,9% wydatków BŚE. Blokad wydatków dotyczyły oszczędności wynikających z przesunięcia terminów rozpoczęcia realizacji projektów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027. Kontrolą objęto jedną z tych decyzji na kwotę 2389,8 tys. zł¹⁴⁰. Blokada dokonana została niezwłocznie po oszacowaniu nadmiaru środków budżetowych. Nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

(akta kontroli: t. VII, str. 288, 335-342)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2024 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Kontrola 12,7% wydatków budżetu państwa oraz 92,0% wydatków BŚE zrealizowanych przez dysponenta III stopnia w 2024 r. wykazała, że w zakresie wydatkowania środków budżetu państwa z rezerw celowych, dokonywania blokad oraz wydatków budżetu środków europejskich nie stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące m.in.: niedochowania terminu rozliczenia czterech dotacji dofinansowanych w ramach skontrolowanych programów realizowanych przez Ministerstwo na łączną kwotę 682,6 tys. zł, co było niezgodne z art. 152 ust. 2 ufp oraz przeprowadzenia nierzetelnej kontroli dowodu księgowego stanowiącego podstawę dokonania wydatku na kwotę 419,0 tys. zł.

¹³⁹ Decyzje z 12 i 27 grudnia 2024 r.

¹⁴⁰ Decyzja z 12 grudnia 2024 r.

3.3. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

3.3.1. Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 44 i sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach;
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzania objęto również sprawozdanie w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2024 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent trzeciego stopnia – Ministerstwo oraz dysponenta części) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania jednostkowe zostały sporządzone rzetelnie, terminowo oraz prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Stwierdzone nieprawidłowości w sekcji wydatków nie mają istotnego wpływu na ocenę sprawozdań.

Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

(akta kontroli: t. XI, str. 72-118, 138-160, 181-185)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.3.2. Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych dysponenta części 44 przeprowadzono na próbie 53 zapisów księgowych¹⁴¹ o łącznej wartości 3 451 186,7 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną (która została uzupełniona 101 zapisami¹⁴² o łącznej wartości 58 919,9 tys. zł, wyselekcjonowanymi na podstawie przeprowadzonego przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych, obejmującego 512 zapisów księgowych). Łączną wielkość badanej próby stanowiły 154 zapisy na kwotę 3 510 106,6 tys. zł. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym

¹⁴¹ Dotyczących budżetu państwa.

¹⁴² Z tego 85 zapisów dotyczących budżetu państwa a 16 zapisów dotyczących BŚE.

i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań budżetowych dysponenta części 44 prowadzone były nieprawidłowo.

W księgach rachunkowych dotyczących wydatków z BŚE, 16 zapisów¹⁴³ na łączną kwotę 52 070,5 tys. zł dokonano niezgodnie z obowiązującą w MRPiPS polityką rachunkowości. Opis przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: t. I, str. 78-135, t. XII, str. 387-421, 437-489, 494-510, 515-688)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że w księgach rachunkowych dotyczących wydatków z BŚE 16 zapisów (100,0%) na łączną kwotę 52 070,5 tys. zł dokonano niezgodnie z § 4 ust. 43 pkt 2 polityki rachunkowości. Zgodnie z ww. przepisem zapisy w księgach rachunkowych dotyczące wydatków z BŚE realizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego¹⁴⁴, dokonywane są na podstawie informacji udostępnionych przez BGK drogą elektroniczną o zrealizowanych płatnościach przez BGK – w dacie ich zrealizowania. Tymczasem ww. zapisy ujęto w księgach rachunkowych MRPiPS pod datą o dwa dni późniejszą (przypadającą w niedzielę) niż rzeczywista data płatności zrealizowanych przez BGK (przypadająca w piątek). Dyrektor Departamentu Budżetu MRPiPS wyjaśniła, że zbiorcze informacje o płatnościach zrealizowanych sporządza BGK i udostępnia właściwym dysponentom za pomocą portalu „BGK Zlecenia” – dotyczy perspektywy finansowej 2014-2020 oraz „BGK Zlecenia 2” – dotyczy perspektywy finansowej 2021-2027. Sporządzane przez BGK zbiorcze informacje o płatnościach zrealizowanych nie zawierają informacji o rzeczywistej dacie realizacji płatności. Co do zasady data kończąca okres za jaki była sporządzana zbiorcza informacja o płatnościach zrealizowanych przez BGK była rzeczywistą datą płatności, stąd płatności te ujmowano do ksiąg rachunkowych MRPiPS pod tą datą. Niekiedy jednak okres, którego dotyczą zbiorcze informacje o płatnościach BGK, obejmują również soboty i niedziele, tj. dni wolne od pracy. Sporządzane w ten sposób przez BGK zbiorcze informacje, z uwzględnieniem dni wolnych od pracy, mogą, w opinii składającej wyjaśniania, wprowadzać dysponentów w błąd. Tak się stało w tym przypadku, ponieważ faktyczna realizacja przez BGK płatności nastąpiła w dniu roboczym (piątek), a ujęto je błędnie w księgach rachunkowych MRPiPS w dacie kończącej okres za jaki została sporządzona zbiorcza informacja o płatnościach zrealizowanych przez BGK (niedziela).

Opisana nieprawidłowość miała charakter formalny i nie wpływała na prawidłowość sporządzania sprawozdań budżetowych. Ww. zlecenia płatności ujęte zostały w księgach rachunkowych w okresie sprawozdawczym, którego faktycznie dotyczyły.

(akta kontroli: t. I, str. 78-135, t. XII, str. 419-436)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje roczne sprawozdania budżetowe oraz z operacji finansowych za 2024 r. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-

¹⁴³ Spośród 101 zapisów wyselekcjonowanych na podstawie przeprowadzonego przeglądu analitycznego.

¹⁴⁴ Dalej: BGK.

rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. NIK pozytywnie opiniuje księgi rachunkowe części 44. Ewidencja księgowa dysponenta części 44 – Zabezpieczenie społeczne co do zasady prowadzona była prawidłowo. System kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły dokonywania zapisów w księgach rachunkowych BŚE niezgodnie z obowiązującą polityką rachunkowości, tj. pod datą o dwa dni późniejszą niż rzeczywista data płatności zrealizowanych przez BGK. Opisana nieprawidłowość miała charakter formalny i nie wpływała na prawidłowość sporządzania sprawozdań budżetowych.

V. Wyniki kontroli części 63 – Rodzina

1. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 63 – Rodzina.

Ocenie podlegały w szczególności: realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych; sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych; system kontroli zarządczej w zakresie sporządzania sprawozdań, nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ufp, w tym nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 63.

Przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zakres kontroli Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 63 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- analizy wydatków ponoszonych na działania promocyjne i reklamowe oraz usługi doradcze i eksperckie,
- analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówień publicznych,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa w ramach części 63 i BŚE.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części 3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.

2. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 63 – Rodzina.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W wyniku kontroli 31,0% zrealizowanych wydatków budżetu państwa, stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ufp. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Dysponent części 63 zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na tym, że ogłoszenie o otwartym konkursie ofert pn. Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026¹⁴⁵ oraz ogłoszenie wyników konkursu nie spełniało wymagań określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹⁴⁶. Nieprawidłowości te nie miały wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w 2024 r. NIK oceniła pozytywnie efekty uzyskane w wyniku wydatkowania środków, prawidłowość dokonanych blokad oraz przestrzeganie ustalonych dla części 63 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia. Pozytywnie zaopiniowano prawidłowość sprawozdań rocznych za 2024 r. sporządzonych przez dysponenta części 63 oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w tej części.

3. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR	3.1. Dochody budżetowe
Opis stanu faktycznego	W ustawie budżetowej w części 63 – Rodzina, dochody zaplanowano w wysokości 26,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 163,3 tys. zł (628,1% kwoty ujętej w ustawie budżetowej) i były niższe o 21,0% w porównaniu do dochodów zrealizowanych w 2023 r. Dyrektor DB wyjaśniła, że na etapie planowania budżetu nie było możliwe oszacowanie i ujęcie w ustawie budżetowej na rok 2024 odpowiednich kwot dochodów z uwagi na ich niestály charakter i brak możliwości skalkulowania ich wielkości. Dochody zostały osiągnięte m.in. z tytułu: – zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości udzielonych na realizację zadań z zakresu polityki demograficznej – 75,4 tys. zł i były niższe o 93,2% od dochodów z tego tytułu osiągniętych w 2023 r.; – odsetek od dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości udzielonych na realizację zadań z zakresu polityki demograficznej i pozostałych odsetek – 42,0 tys. zł i były wyższe o 21,4% od dochodów w 2023 r.;

¹⁴⁵ Dalej: konkurs „Akademia Wsparcia”.

¹⁴⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm.; dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego.

- przypadku wadliwych w ramach postępowań w procesie zamówień publicznych – 25,7 tys. zł.

Na koniec 2024 r. wystąpiły należności w kwocie 86,8 tys. zł i były niższe o 89,1% w porównaniu do 2023 r. Na tę kwotę składały się należności wynikające:

- ze zwrotów dotacji i płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości (56,2 tys. zł),
- z tytułu odsetek od dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości (30,5 tys. zł).

Zaległości netto według stanu na 31 grudnia 2024 r. wyniosły 86,8 tys. zł i dotyczyły wpływów ze zwrotów dotacji i płatności wraz z odsetkami wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem. W porównaniu do 2023 r. zaległości netto były niższe o 708,9 tys. zł.

(akta kontroli: t. XIV, str. 29-35)

OBSZAR

3.2. Wydatki

3.2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

1. W ustawie budżetowej wydatki w części 63 zostały zaplanowane w wysokości 63 132,0 tys. zł. W planie dokonano 11 zmian¹⁴⁷, w tym osiem zmian związanych było ze środkami pozyskanymi z rezerw celowych. Ostateczna kwota wydatków w planie po zmianach wyniosła 64 363,6 tys. zł. Wydatki zostały zrealizowane w kwocie 40 547,3 tys. zł, co stanowiło 64,2% planu według ustawy budżetowej i 63,0% planu po zmianach.

W porównaniu do 2023 r. wydatki były niższe o 45,0%. W części 63 wydatki przeznaczono na:

- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 36 583,9 tys. zł, tj. 83,2% planu po zmianach i były one niższe od wydatków w 2023 r. o 29,7%;
- dotacje – 3225,4 tys. zł, tj. 18,4% planu po zmianach i były one niższe od wydatków w 2023 r. o 84,7%;
- wydatki majątkowe – 532,8 tys. zł, tj. 90,8% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 22,5%;
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 23,8 tys. zł, tj. 69,8% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 33,7%.

Niższe wydatki w stosunku do planu finansowego po zmianach wynikały głównie z niewyłonienia organizacji pozarządowych w ramach konkursu ofert¹⁴⁸. Niższe wydatki wynikały także z oszczędności w ramach podróży służbowych pracowników, niższych kosztów zrealizowanych niektórych przedsięwzięć, oszczędności w ramach wydatków na zadania dotyczące Karty Dużej Rodziny.

(akta kontroli: t. XIV, str. 2-4, 39-43)

Wydatki dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w wysokości 37 321,8 tys. zł, co stanowiło 79,6% planu po zmianach. Wydatki dysponenta III stopnia kształtowały się następująco: wydatki bieżące – 36 583,9 tys. zł (83,2% planu po

¹⁴⁷ Łącznie dokonano 54 zmiany, przy czym 41 nie powodowało zmian planowanych wydatków.

¹⁴⁸ W ramach konkursu „Akademia Wsparcia” nie wyłoniono podmiotów mających realizować zadanie w 14 województwach.

zmianach); wydatki majątkowe – 532,8 tys. zł (90,8% planu po zmianach); wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków z UE – 181,4 tys. zł (8,1% planu po zmianach); świadczenia na rzecz osób fizycznych – 23,8 tys. zł (69,8% planu po zmianach).

Niższe wykonanie planu wydatków na realizację programów finansowanych z udziałem środków z UE wynikało z przekazania zadań z zakresu równego traktowania w kompetencje Ministra do spraw Równości i odstąpieniem MRPiPS od realizacji projektu pn. „Opracowanie i wdrożenie modeli wsparcia dla kluczowych aktorów jako metoda osiągnięcia równego traktowania kobiet i mężczyzn na rynku pracy – świadomy pracodawca, rozwijająca się liderka, aktywny ojciec, aktywny opiekun osoby wymagającej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu”. W zakresie środków w wysokości 1987,8 tys. zł została podjęta decyzja o ich blokadzie¹⁴⁹.

(akta kontroli: t. XIV, str. 103-106)

Według stanu na koniec 2024 r. zobowiązania w części 63 wyniosły ogółem 1260,9 tys. zł i były o 26,6% wyższe od kwoty zobowiązań na koniec 2023 r. Obejmowały one wydatki na wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi i wpłatami na Pracownicze Plany Kapitałowe (1004,4 tys. zł) oraz pozostałe wydatki, w szczególności zakup materiałów, wyposażenia i usług (256,5 tys. zł). W 2024 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli: t. XIV, str. 348)

2. Badaniem objęto 46 dowodów księgowych o łącznej wartości 10 073,8 tys. zł, tj. 27,0% wydatków dysponenta III stopnia części 63. Doboru próby wydatków do badania dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowemu wydatkom budżetowym. 44 dowody księgowe na łączną kwotę 10 037,8 tys. zł zostało wylosowanych metodą monetarną (MUS). Dwa dowody księgowe na łączną kwotę 36,0 tys. zł dobrano w sposób celowy.

Dowody księgowe i odpowiadające im zapisy księgowe, zawierały elementy wymagane przepisami uor, sprawdzone zostały pod względem poprawności formalnej i zapisów księgowych oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji. Wynikające z nich zobowiązania były regulowane zgodnie z zawartymi umowami, w wyznaczonych terminach.

(akta kontroli: t. XIV, str. 596-597)

W 2024 r. w ramach postępowań o zamówienie publiczne w oparciu o Pzp zawarto 29 umów na łączną kwotę 60 566,1 tys. zł, w ramach których ponoszone były wydatki finansowane lub współfinansowane z części 63.

W 2024 r. udzielono 207 zamówień publicznych, z wyłączeniem przepisów Pzp na łączną kwotę 11 002,5 tys. zł.

Badaniem objęto dwa zamówienia publiczne o łącznej wartości 900,8 tys. zł, w tym jedno przeprowadzone w trybie Pzp oraz jedno udzielone z wyłączeniem przepisów Pzp, o wartości nieprzekraczającej 130,0 tys. zł netto.

Zamówienie udzielone w trybie ustawy Pzp dotyczyło wykonania usługi zakupu przestrzeni reklamowej na portalach internetowych oraz usługi promocji postów na potrzeby działań promocyjnych dotyczących programu wspierania w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowaniu dziecka¹⁵⁰. Zamówienie

¹⁴⁹ Decyzja MRPiPS znak: 63.4143.12.3.2024.BD.FERS z 28 października 2024 r.

¹⁵⁰ Postępowanie nr BDG-V.2710.20.2024.

zostało przeprowadzone zgodnie z Pzp i regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w Ministerstwie. W ramach udzielonego zamówienia maksymalne wynagrodzenie wykonawcy nie mogło przekroczyć kwoty 769,0 tys. zł. Ostateczne wydatki w ramach udzielonego zamówienia wyniosły 765,8 tys. zł (99,5% wartości zawartej umowy). Zamówienie udzielone w trybie podstawowym, dotyczące wykonania usługi zakupu przestrzeni reklamowej na portalach internetowych oraz usługi promocji postów na potrzeby działań promocyjnych dotyczących programu wspierania w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowaniu dziecka.

Zamówienie dotyczące produkcji spotów przeznaczonych do emisji w telewizji, radio, Internecie i w kinach, na potrzeby działań promocyjnych dotyczących programu wspierania rodziców w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowaniu dziecka¹⁵¹. Wartość zawartej umowy wyniosła 116,0 tys. zł. W toku realizacji umowy aneksem rozszerzono zakres przedmiotu umowy poprzez produkcję dwóch spotów telewizyjno-internetowych, spotu 10 sekundowych do emisji w Internecie i spotu do emisji w radio. Łączna wartość zawartej umowy wyniosła 135,0 tys. zł. Z części 63 w 2024 r. wydatkowano 135,0 tys. zł.

W zakresie zamówienia dotyczącego produkcji spotu, umowa obejmowała produkcję spotu telewizyjno-internetowego oraz wgranie spotu na serwer wybranych stacji telewizyjnych, produkcję spotu internetowego, produkcję spotu radiowego oraz produkcję spotu kinowego. Aneksem do umowy rozszerzono zakres przedmiotowy zamówienia poprzez produkcję dodatkowych spotów telewizyjno-internetowych, spotu do emisji w Internecie i spotu do emisji w radio, a także koszt dodatkowych wgrań na serwery telewizyjne. Decyzję o rozszerzeniu przedmiotu zamówienia podjął Dyrektor Biura Ministra. Zamówienie udzielone zostało zgodnie z regulacjami wewnętrznymi.

(akta kontroli: t. XVI, str. 26-55, 144-180)

3. Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 13 667,9 tys. zł¹⁵² i były wyższe w porównaniu z 2023 r. o 2690,8 tys. zł. Limit wydatków nie został przekroczony. Przeciętne zatrudnienie w 2024 r., w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wyniosło 91 etatów i było wyższe w porównaniu z 2023 r. o sześć etatów. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wynosiło 12,4 tys. zł i w porównaniu z 2023 r. było wyższe o 1,7 tys. zł.

(akta kontroli: t. XIV, str. 504)

W 2024 r. w ramach części 63 zawarto jedną umowę cywilnoprawną z osobą fizyczną nie prowadzącą działalności gospodarczej na łączną kwotę 18,0 tys. zł. Umowa dotyczyły m.in. wykonania aktualizacji opisu systemu informatycznego wykorzystywanego przy obsłudze świadczeń rodzinnych.

(akta kontroli: t. XIV, str. 523-524)

4. W 2024 r. plan wydatków w części 63 zwiększono w ramach sześciu decyzji MF środkami pochodzącymi z rezerw celowych w wysokości 21 506,3 tys. zł. W wyniku korekt decyzji MF, ostateczna kwota środków przyznanych z rezerw celowych wyniosła 20 020,3 tys. zł. Z przyznanych rezerw wydatkowano 5849,9 tys. zł (29,2% środków pochodzących z rezerw celowych). Badaniem objęto

¹⁵¹ Sprawa nr DKP.X.2700.23.2024.AB.

¹⁵² Zgodnie z Rb-70.

rezerwy celowe¹⁵³ uruchomione w łącznej wysokości 18 267,5 tys. zł (rezerwy stanowiące 91,2% wszystkich przyznanych rezerw).

(akta kontroli: t. XIV, str. 349)

Z rezerwy celowej w wysokości 14 600,0 tys. zł, przeznaczonej na realizację działań wynikających z ustawy o opiece, w zw. z art. 63c tej ustawy, wydatkowano 1225,2 tys. zł (8,4% środków pochodzących z rezerwy na ten cel). Uruchomienie rezerwy związane było z nowym zadaniem o charakterze nieobowiązkowym, nałożonym na Ministra, a dotyczącym możliwości opracowania resortowych lub rządowych programów służących podnoszeniu jakości opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Niepełne wykorzystanie środków z rezerwy wynikało z niewyłonienia w konkursie ofert organizacji pozarządowych mogących realizować zadanie związane z krajowym systemem wspierania rozwoju instytucji opieki wczesnodziecięcej w Polsce w 2024 r. dla 14 województw oraz zbyt krótkim czasem na przeprowadzenie uzupełniającego naboru w ramach konkursu „Akademia Wsparcia”. W zakresie realizacji powyższych rezerw celowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: t. XIV, str. 432-445, 454-457)

Z rezerwy celowej w kwocie 3667,5 tys. zł, przeznaczonej na działania promocyjne dotyczące wspierania rodziców w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowania dziecka, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”¹⁵⁴ oraz na wynagrodzenia i pochodne w związku ze wzrostem zatrudnienia od 1 września 2024 r. w Ministerstwie, wydatkowano kwotę 3635,8 tys. zł (99,1% środków pochodzących z rezerwy). Środki wydatkowane były zgodnie z celem, na jaki zostały przeznaczone.

(akta kontroli: t. XIV, str. 371-431)

5. W 2024 r. Minister podjął osiem decyzji o blokowaniu wydatków budżetu państwa¹⁵⁵ na łączną kwotę 22 614,7 tys. zł, w tym cztery decyzje zostały podjęte w grudniu 2024 r. Decyzje o blokadzie środków wynikały z oszczędności, które powstały m.in. w związku z niewykorzystaniem środków przeznaczonych na realizację konkursu „Akademia Wsparcia” oraz niższym zapotrzebowaniem na Karty Dużej Rodziny¹⁵⁶.

Badaniem objęto blokadę o wartości 13 334,9 tys. zł¹⁵⁷. Dotyczyła ona niewykorzystanych środków przeznaczonych na realizację konkursu „Akademia Wsparcia”. Oszczędności wynikały z niewyłonienia w konkursie ofert organizacji pozarządowych mogących realizować zadania dla 14 województw oraz zbyt krótkim czasem na przeprowadzenie uzupełniającego naboru. Decyzja o blokadzie środków została podjęta dziesięć dni od pozyskania informacji o konieczności jej dokonania. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dokonania blokady.

¹⁵³ Rezerwa celowa poz. 58 – Środki na realizację ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz na finansowanie lub dofinansowanie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (w tym na prowadzenie ośrodków adopcyjnych oraz finansowanie pobytu dzieci cudzoziemców w pieczy zastępczej).

¹⁵⁴ Dz. U. poz. 858, ze zm.; dalej: ustawa o wspieraniu rodziców.

¹⁵⁵ Na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp.

¹⁵⁶ Dalej: KDR.

¹⁵⁷ Decyzja nr 63.4143.12.6.2024.BD z 2 grudnia 2024 r.

Prezes Rady Ministrów nie wydawał w 2024 r. dysponentowi części 63 wiążących poleceń wpłaty na FPC ani na Fundusz Pomocy.

(akta kontroli: t. XIV, str. 446-452, 489-490)

6. W ustawie budżetowej w części 63 zaplanowano dotacje celowe w wysokości 21 500,0 tys. zł. W ciągu roku plan zmniejszono do 17 500,0 tys. zł, a wydatkowano 3225,4 tys. zł, tj. 18,4% planu po zmianach. Dotacje zostały przeznaczone na realizację konkursu „Akademia Wsparcia” oraz dla organizacji pozyskującej partnerów KDR. Niepełne wydatkowanie zaplanowanych na dotacje środków wynikało przede wszystkim z niewyłonienia w konkursie ofert organizacji pozarządowych, mogących realizować zadanie związane z krajowym systemem wspierania rozwoju instytucji opieki wczesnodziecięcej w Polsce w 2024 r. dla 14 województw oraz zbyt krótkim czasem na przeprowadzenie uzupełniającego naboru w ramach konkursu „Akademia Wsparcia”. Środki na to zadanie pochodziły z uruchomionej na ten cel rezerwy celowej. Rozstrzygnięcie konkursu ofert nastąpiło 29 października 2024 r. a więc po terminie, w którym mogły być dokonywane zmiany w planie finansowym w zakresie przyznanej rezerwy celowej¹⁵⁸.

(akta kontroli: t. XV, str. 11-18)

Badaniem objęto trzy sprawy dotyczących przyznania i częściowego rozliczenia dotacji organizacjom pozarządowym w ramach konkursu „Akademia wsparcia” w łącznej kwocie 1225,2 tys. zł (38,0% wszystkich wydatków na dotacje). W badanych sprawach członkowie komisji każdorazowo dokonywali oceny ofert w kartach oceny. Dotacje przekazywane były zgodnie z zawartymi umowami, a zleceńbiorky złożyli roczne sprawozdania z realizacji zadania¹⁵⁹.

Ogłoszenie o otwartym konkursie ofert „Akademia Wsparcia” nie zawierało terminu dokonania wyboru ofert. Ponadto, w ogłoszeniu wyników otwartego konkursu ofert, opublikowanym na stronie internetowej MRPiPS, nie zamieszczono informacji o wysokości przyznanych środków publicznych. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: t. XV, str. 25-28, 64-66)

7. Wydatki majątkowe w 2024 r. wyniosły 532,8 tys. zł, tj. 90,8% planu po zmianach i były one wyższe od wydatków w 2023 r. o 22,5%.

W planie rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych budżetu państwa na 2024 r. zaplanowano do realizacji sześć zadań, związanych z rozbudową i modernizacją infrastruktury sieciowej oraz oprogramowania, zakupem i montażem agregatu prądotwórczego, wykupem praw autorskich – w łącznej kwocie 459,0 tys. zł. W trakcie roku do planu wprowadzono pięć nowych zadań¹⁶⁰, dotyczących m.in. przebudowy pomieszczeń sanitarno-higienicznych, czy przebudowy wentylacji bufetu. Wartość wprowadzonych nowych zadań wyniosła 151,9 tys. zł. Spośród 11 zadań, w całości zrealizowano 10. Wydatki w ramach zadania polegającego na zakupie i montażu agregatu prądotwórczego zrealizowano w 3,5% - w ramach zadania wykonano dokumentację projektową,

¹⁵⁸ Zgodnie z art. 154 ust. 1 ufp Minister Finansów może dokonać podziału rezerwy celowej nie później niż do dnia 15 października.

¹⁵⁹ Zadania będą realizowane do 31 grudnia 2026 r.

¹⁶⁰ Nie uwzględniono zadania polegającego na przebudowie systemu klimatyzacji w budynku przy ul. Brackiej 4 – z realizacji którego ostatecznie zrezygnowano, oraz zadania zapewnienia rezerwowego źródła zasilania elektrycznego w zapasowym miejscu pracy, którego wprowadzenie wynikało z dostosowania nazwy zadania do aktualnej nazwy programu inwestycji.

natomiast po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia, wykonawca odstąpił od zawarcia umowy.

(akta kontroli: t. XIV, str. 525-530)

8. W 2024 r. MRPiPS przeprowadziło łącznie 21 działań informacyjno-promocyjnych. Łączne wydatki na te działania wyniosły 4009,1 tys. zł i były niższe o 80,3% od wydatków poniesionych w 2023 r.

Główne działania dotyczyły programu wspierania w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowaniu dziecka, realizowanych zgodnie z art. 5 ustawy o wspieraniu rodziców. Ustawa wprowadziła trzy nowe świadczenia dla rodziców wychowujących małe dzieci: „aktywni rodzice w pracy”, „aktywnie w żłobku” oraz „aktywnie w domu”. Uzyskanie świadczenia wymagało od rodzica złożenia wniosku.

Łącznie przeprowadzono 10 działań (47,6% wszystkich działań) – wydatkowano na ten cel 3055,0 tys. zł.

(akta kontroli: t. XVI, str. 1-6)

Badaniem objęto dwie umowy¹⁶¹ w łącznej kwocie 900,8 tys. zł (22,5% ogółem zrealizowanych wydatków), zawartych w ramach prowadzonych przez Ministra działań informacyjno-promocyjnych.

Jedna z umów dotyczyła wykonania usługi zakupu przestrzeni reklamowej na portalach internetowych oraz usługi promocji postów na potrzeby działań promocyjnych dotyczących programu wspierania w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowaniu dziecka. W ramach udzielonego zamówienia zamawiający zlecał zamieszczanie materiałów na portalach internetowych, wskazanych w załączniku do umowy.

W ramach zadania dotyczącego promocji postów, wykonawca zamieszczał posty dotyczące programu „Aktywny rodzic” – łączna liczba zamieszczonych postów wyniosła 10.

(akta kontroli: t. XVI, str. 42-53, 85-94)

W ramach drugiego badanego działania, zamówienia obejmowało produkcję spotów przeznaczonych do emisji w telewizji, radio, Internecie i w kinach, na potrzeby działań promocyjnych dotyczących programu wspierania w aktywności zawodowej oraz opieki i wychowaniu dziecka. W toku realizacji umowy aneksem rozszerzono zakres przedmiotu umowy poprzez produkcję dwóch spotów telewizyjno-internetowych, spotu 10 sekundowych do emisji w Internecie i spotu do emisji w radio. Spoty te zostały wyprodukowane z wykorzystaniem spotu bazowego. Jednocześnie zrezygnowano z zaplanowanej wcześniej zmiany komunikatu w spocie kinowym. Dyrektor BM wyjaśnił, że podjął decyzję o rezygnacji z emisji spotu kinowego ze względu na racjonalizację wydatkowania środków publicznych oraz ograniczenia wynikające z wprowadzenia stanu klęski żywiołowej na terenach objętych powodzią.

(akta kontroli: t. XVI, str. 150-166, 173-180, 238)

9. W 2024 r. zawarto 23 umowy dotyczące zlecenia usług doradczych i eksperckich. Wydatki w ramach zawartych umów w części 63 wyniosły 804,9 tys. zł i stanowiły 2,0% ogółem do dysponenta III stopnia.

¹⁶¹ Umowy BDG-V.2710.20.2024.KB z 6 listopada 2024 r. i DKP/16/UM/2024/AB z 6 sierpnia 2024 r.

Szczegółowym badaniem objęto pięć umów¹⁶² na łączną kwotę 379,2 tys. zł (47,1% łącznych wydatków). Umowy dotyczyły:

- przygotowania i przeprowadzenia badań rynkowych oraz warsztatów mających na celu przygotowanie strategii komunikacyjnej na potrzeby działań informacyjnych dotyczących świadczenia „Aktywny rodzic” – łączna wartość wydatku poniesionego w ramach umowy wyniosła 150,7 tys. zł;
- realizacji badania jakościowego na temat opieki okołoporodowej oraz wsparcia kobiet w ciąży i po urodzeniu dziecka – łączna wartość wydatku poniesionego w ramach umowy wyniosła 150,1 tys. zł;
- przeprowadzenia analizy dotyczącej „Przyznawania świadczeń rodzinnych z uwzględnieniem kryterium dochodowego, gdy źródłem utrzymania się jest praca na własny rachunek i/lub prowadzenie małej firmy. Identyfikacja przychodów w rodzinach utrzymujących się w 2023 r. z pracy na własny rachunek i rozliczających się metodą ryczału/karty podatkowej” – wydatek poniesiony w ramach umowy wyniósł 27,7 tys. zł;
- przeprowadzenia „Badania progu wsparcia dochodowego rodzin, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych¹⁶³ (...)” – wydatek poniesiony w ramach umowy wyniósł 46,1 tys. zł;
- usługi opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej związanej z remontem połaci dachowej w budynku przy ul. Żurawiej 4a w Warszawie wraz z projektem przebudowy instalacji odgromowej – wydatek poniesionych w ramach umowy wyniósł 41,0 tys. zł, w tym z części 63 – 4,6 tys. zł.

We wszystkich przypadkach zlecenie usług nastąpiło zgodnie z wewnętrznymi regulacjami. Zlecone zadania nie mogły być zrealizowane bezpośrednio przez pracowników MRPiPS. W każdym przypadku podstawą wypłaty wynagrodzenia był podpisany protokół odbioru.

(akta kontroli: t. XV, str. 365-374, 419-570)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W ogłoszeniu o otwartym konkursie „Akademia Wsparcia”, nie określono terminu dokonania wyboru ofert, co było niezgodne z art. 13 ust. 2 pkt 6 ustawy o działalności pożytku publicznego.

(akta kontroli: t. XV, str. 25-28)

Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej wyjaśnił, że nie było możliwe precyzyjne określenie konkretnego terminu oceny ofert, ponieważ konkurs zakładał udział co najmniej 18 organizacji, co wiązało się ze znaczną liczbą ofert do rozpatrzenia.

(akta kontroli: t. XV, str. 358-359)

NIK wskazuje, że art. 13 ust. 2 pkt 6 ustawy o działalności pożytku publicznego precyzyjnie wskazuje elementy, jakie powinny być zawarte w ogłoszeniu otwartego konkursu ofert. Jednym z nich jest termin dokonania wyboru ofert. Zatem w ogłoszeniu otwartego konkursu ofert

¹⁶² Umowy: DKP/15/UM/2024/AB, DPD/13.4.1.2./U/2/2024, DSR/2/2024/Ryczałt/LP, DSR/1/2024/WDR/LP i 9/BOM/2024.

¹⁶³ Dz. U. z 2024 r. poz. 323, ze zm.

organ administracji publicznej powinien określić, kiedy nastąpi rozstrzygnięcie konkursu.

2. W ogłoszeniu wyników otwartego konkursu ofert, opublikowanym na stronie internetowej Ministerstwa w dniu 29 października 2024 r., nie zamieszczono informacji o wysokości przyznanych środków publicznych dla wszystkich trzech organizacji pozarządowych, co było niezgodne z art. 15 ust. 2h pkt 3 ustawy o działalności pożytku publicznego.

(akta kontroli: t. XV, str. 64-66)

Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej wyjaśnił, że podjęto działania mające na celu jak najszybsze zakończenie procedury oceny, dlatego też w ogłoszeniu wyników nie zamieszczono informacji o wysokości przyznanych środków publicznych.

Informacja o wysokości przyznanych środków publicznych została uzupełniona w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli: t. XV, str. 359)

3.2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

1. W ustawie budżetowej wydatki BŚE zaplanowano w wysokości 10 542,0 tys. zł. W ciągu roku plan wydatków został zmniejszony do kwoty 1247,5 tys. zł, a jego wykonanie wyniosło 853,0 tys. zł (68,4% planu po zmianach). Zmniejszenie planu wynikało przede wszystkim z przekazania zadań z zakresu równego traktowania w kompetencje Ministra do spraw Równości obsługiwane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i w konsekwencji z odstąpienia od realizacji projektu „Opracowanie i wdrożenie modeli wsparcia dla kluczowych aktorów jako metoda osiągnięcia równego traktowania kobiet i mężczyzn na rynku pracy – świadomy pracodawca, rozwijająca się liderka, aktywny ojciec, aktywny opiekun osoby wymagającej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu”.

Wydatki z BŚE poniesiono na realizację projektów w ramach FERS:

- „Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch+” – poniesione wydatki wyniosły 678,0 tys. zł (98,0% planu po zmianach); niepełne wykonanie wydatków wynikało z czasowych zwolnień lekarskich pracowników oraz rezygnacji z deklaracji przystąpienia do Pracowniczych Planów Kapitałowych;
- „Wypracowanie rozwiązań służących przeciwdziałaniu migracji osób młodych z terenów dotkniętych depopulacją” – poniesione wydatki wyniosły 175,0 tys. zł (31,5% planu po zmianach); niskie wykonanie wydatków w projekcie wynikało z opóźnień w rozpoczęciu jego realizacji.

(akta kontroli: t. XIV, str. 286)

2. W ramach realizacji projektu „Wypracowanie rozwiązań służących przeciwdziałaniu migracji osób młodych z terenów dotkniętych depopulacją” zawarto porozumienie partnerskie z Uniwersytetem Opolskim. Łączna kwota dotacji przekazanej w ramach porozumienia wyniosła 156,8 tys. zł.

(akta kontroli: t. XIV, str. 269-270, 311, t. XVI, str. 344-360)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2024 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

W wyniku kontroli 31,0% zrealizowanych wydatków budżetu państwa, stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ufp i aktach wykonawczych. Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niezamieszczeniu w ogłoszeniu o otwartym konkursie „Akademia Wsparcia” oraz ogłoszeniu wyników konkursu elementów wskazanych w ustawie o działalności pożytku publicznego. Nieprawidłowości te nie miały istotnego wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w 2024 r.

OBSZAR 3.3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 63 i sprawozdań jednostkowych MRPiPS:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych /jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach;
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzania objęto również sprawozdanie w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2024 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z). Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 63 na podstawie sprawozdań jednostkowych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent trzeciego stopnia – Ministerstwo) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: t. XVI, str. 402-414)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

OBSZAR VI. Nadzór i kontrola

Opis stanu faktycznego

W 2024 r. zrealizowano 22 tematy kontroli w ramach, których przeprowadzono: 27 kontroli wynikających z planów kontroli lub kontroli pozaplanowych, 13 kontroli projektów w ramach PO WER, dwie wizyty monitoringowe projektów

realizowanych w ramach ww. Programu oraz jedną kontrolę z zakresu wypełniania przez fundacje obowiązków wynikających z ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu¹⁶⁴, dwie kontrole kamieni milowych w ramach Krajowego Programu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

W 2024 r. zakończono 17 kontroli, w ramach których do 11 kierowników jednostek skontrolowanych skierowano 58 zaleceń pokontrolnych. Zrealizowano 10 kontroli wynikających z planów kontroli lub kontroli pozaplanowych, trzy kontrole projektów w ramach PO WER, dwie wizyty monitoringowe projektów realizowanych w ramach ww. Programu oraz cztery kontrole kamieni milowych w ramach Krajowego Programu Odbudowy i Zwiększania Odporności. W 2024 r. nie przeprowadzano kontroli wewnętrznych.

W planie audytu wewnętrznego na 2024 r. oszacowano poziomy ryzyka przypisane dla poszczególnych obszarów działalności resortu i wskazano trzy obszary ryzyka, które powinny zostać objęte audytem wewnętrznym w latach następnych. Przeprowadzono cztery zadania zapewniające, w tym jedno zadanie kontynuowane z 2023 r.: „Mechanizmy kontrolne w obszarze systemu zarządzania dotacjami”, „Audyt zlecony w zakresie funkcjonowania wybranych elementów systemu kontroli zarządczej”, „Bezpieczeństwo i ochrona sieci” oraz „Mechanizmy kontrolne w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi w MRPiPS ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania procedur związanych z zatrudnianiem ekspertów”. Zrealizowano zadania audytowe doradcze „Wsparcie w zakresie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwa Informacji” oraz zadania w obszarze opiniowania projektów aktów prawnych (pięć zadań). Do wszystkich zadań zakończonych w 2024 r. sporządzono zalecenia lub rekomendacje.

(akta kontroli: t. I, str. 178-224)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

**OCENA
CZĄSTKOWA**

W 2024 r. Minister prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu państwa w częściach: 31 – Praca, 44 – Zabezpieczenie społeczne i 63 – Rodzina oraz wykonaniem planu finansowego FP.

OBSZAR

VII. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia następujące wnioski:

1. Dokonywanie zapisów w księgach rachunkowych zgodnie z obowiązującą w MRPiPS polityką rachunkowości.
2. Rzetelne dokumentowanie potwierdzenia wykonania zawartych umów oraz przeprowadzanie kontroli dowodów księgowych stanowiących podstawę dokonania wydatków.
3. Wprowadzenie mechanizmów kontrolnych minimalizujących ryzyko nieterminowego zatwierdzania rozliczeń udzielonych dotacji.
4. Zamieszczanie w ogłoszeniu otwartego konkursu ofert wszystkich wymaganych elementów, w szczególności terminu dokonania wyboru ofert.

¹⁶⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, ze zm.

VIII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanego podpisu elektronicznego.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁶⁵ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 22 kwietnia 2025 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Kozłowski

/-/

.....
podpis

¹⁶⁵ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

Ciąg dalszy wystąpienia pokontrolnego.

Na podstawie art. 35c ust. 1 ustawy o NIK w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistych omyłek pisarskich przez zastąpienie na stronie 20:

- 1) w wierszu 13 od góry, wyrazów: „i Składek” słowem: „Społecznych”;
- 2) w wierszu 16 od góry, wyrazów: „Rynku Pracy” wyrazami: „Ubezpieczeń Społecznych”;
- 3) w przypisie nr 78, wyrazu: „Prawa” wyrazami: „Prawa Pracy”.

Warszawa, 15 maja 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw
Społecznych i Rodziny

p.o. Dyrektor Konrad Kostępski
/-/

.....
podpis